# Eerste Kamer der Staten-Generaal

1

Vergaderjaar 2015–2016


## 34 300 VI

## Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Veiligheid en Justitie (VI) voor het jaar 2016

**N**

### BRIEF VAN DE MINISTER EN STAATSSECRETARIS VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 december 2015

Hierbij bieden wij u aan de schriftelijke antwoorden op de vragen die tijdens de eerste termijn van de behandeling van de begroting van Veiligheid en Justitie
voor het jaar 2016, aan de orde zijn geweest.

De Minister van Veiligheid en Justitie,
G.A. van der Steur

De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,
K.H.D.M. Dijkhoff

kst-34300-VI-N
ISSN 0921 - 7371
’s-Gravenhage 2015

**Vragen van het lid Bijsterveld, S.C. van (CDA)**

**Vraag:**
– Rechtstaat ook vanuit praktijk bezien; – Focus meer naar praktijk; – Goed georganiseerde overheid. Deelt de Minister deze visie?

**Antwoord:**
Met het lid Van Bijsterveld ben ik van mening dat voor het functioneren van de rechtstaat ook de praktijk van groot belang is.
Het project Versterking prestaties strafrechtsketen (VPS) is niet alleen gericht op verbetering van de prestaties van de ketenpartners, maar ook op een verbetering van de strafrechtspleging in haar geheel. Het gaat hierbij niet alleen om de efficiëntie van het proces, maar evenzeer om de borging van de kwaliteit van de procedures in het licht van de rechtsbescherming.

**Vraag:**
Hoe denkt de Minister het ingedeukte vertrouwen in de politie te herstellen?

**Antwoord:**
Vooropgesteld zij dat het gezag en burgers vertrouwen hebben in het functioneren van de politie, zoals blijkt uit verschillende onderzoeken. Met de maatregelen aangekondigd in de herijking zal de vorming van de nationale politie met realisme worden voortgezet. Met het afronden van de eerste fase van de personele reorganisatie zal ook binnen de politieorganisatie meer rust ontstaan. Waar het vertrouwen in de politie een deuk zou hebben gekregen, ben ik ervan overtuigd dat deze maatregelen een positief effect zullen hebben op het functioneren van de politie.

**Vraag:**
Kan de Minister aangeven welke concrete verbetermaatregelen nu al genomen zijn naar aanleiding van de Commissie Hoekstra?

**Antwoord:**
Het Openbaar Ministerie is leidend in de uitvoering van zijn verbeterprogramma naar aanleiding van de bevindingen van de commissie Hoekstra. Daartoe heeft het College van procureurs-generaal verschillende projecten in gang gezet, waarbij de justitiële partners, maar ook partners in de zorgsector worden betrokken.

Al voor het verschijnen van het rapport van de Commissie is een inhaalslag in gang gezet om het celmateriaal van veroordeelden te kunnen afnemen in gevallen waarin dat nog niet was gebeurd. Daarnaast is er een vernieuwde procesbeschrijving signalering na een bevel tot gevangenneming geïntroduceerd en is de landelijk uniforme procedure voor internationale signaleringen bij de officieren van justitie en betrokken medewerkers opnieuw onder de aandacht gebracht.

Om meer grip te houden op zaken waarbij de psychische problematiek van de persoon van de verdachte duidt op een gevaar voor de veiligheid van de samenleving, is het gevaarscriterium aan de Gebruikershandleiding landelijke applicatie zicht op zaken toegevoegd. Ook is binnen het Openbaar Ministerie een cursus bijzondere opname psychiatrische ziekenhuizen (bopz) in voorbereiding.

Tot slot onderzoeken het Centraal Justitieel Incassobureau en de Justitiële informatiedienst in afstemming met politie en het Openbaar Ministerie de mogelijkheden om op korte termijn de inzage te verbeteren in justitiële

systemen waardoor duidelijk wordt welke straffen open staan voor een bepaalde persoon.

**Vraag:**
Wanneer heeft de Minister orde op zaken gesteld bij de Nationale Politie? Wanneer is er een nieuwe Korpschef? Wanneer is de recherche op orde?

**Antwoord:**
In de herijking heb ik maatregelen aangekondigd om de vorming van de nationale politie op een adequate wijze verder door te voeren. Meer realisme is daarbij een belangrijk uitgangspunt. Dat betekent dat de politie meer tijd krijgt om de organisatie op orde te brengen. Ook heb ik in de herijking maatregelen aangekondigd voor de versterking van de recherche. In mei a.s. zal ik mijn plannen hierover presenteren. De nieuwe korpschef zal daarbij een belangrijke rol spelen. Ik verwacht deze begin volgend jaar te kunnen voordragen voor benoeming bij de Kroon.

**Vraag:**
– Ten onrechte niet afnemen van DNA. – Adressen kwijt. Is het juist, wanneer is het opgelost? Zijn er voldoende middelen op de begroting?

**Antwoord:**
Het afnemen van celmateriaal bij veroordeelden heeft grote waarde voor de opsporing van strafbare feiten. Daarom is dit verplicht op grond van de Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden.

Ik heb eerder dit jaar – nog voordat het rapport van de Commissie Hoekstra gereed was – het OM en de politie gevraagd een inhaalslag te maken. Ik heb de politie opdracht gegeven om voor het eind van dit jaar celmateriaal af te nemen van alle personen die kunnen worden getraceerd op basis van een GBA-adres. Volgens een peiling per 1 december jl. is dit in 80% van de 1748 gevallen gebeurd. Aan het einde dit jaar moet de rest zijn afgehandeld.

Ten aanzien van de gesignaleerden die moeilijker te traceren zijn omdat daar geen adres van bekend is, onderzoekt de politie in samenwerking met de ketenpartners welke veroordeelden mogelijk nog in Nederland verblijven en welke vermoedelijk in het buitenland verblijven of woonachtig zijn. De politie zal de groep veroordeelden met aanknopingspunten voor verblijf in Nederland trachten op te sporen om alsnog celmateriaal af te nemen.

Ik heb – ook vandaag nog tijdens het vragenuur – toegezegd de Tweede Kamer voor 1 mei 2016 te informeren over de stand van zaken van de uitvoering van het Verbeterprogramma van het Openbaar Ministerie naar aanleiding van de bevindingen van de commissie Hoekstra. Ik zal daarin ook rapporteren over de stand van zaken van de inhaalslag met betrekking tot het afnemen van DNA. Daarnaast heb ik hiervoor op de begroting extra middelen beschikbaar, binnen de extra middelen voor de aanbevelingen van de commissie Hoekstra.

**Vraag:**
In relatie tot het OM: – inhaalslag; – meer mensen; – voldoende geld op begroting.

**Antwoord:**
Uit de validatie van een onafhankelijk deskundige van het «Galan 2»-rapport, blijkt dat het OM op koers ligt om de taakstelling zonder extra middelen te realiseren. Omdat het kabinet hecht aan een toekomstgericht OM dat -naast het behalen van benodigde efficiencywinsten- de ruimte

heeft om te investeren in ICT om de huidige werkprocessen en het kwaliteits- en serviceniveau een stevige impuls te geven, stelt het kabinet vanaf 2016 structureel € 15 mln. beschikbaar aan het OM.

In aanvulling daarop zijn per 2016 voor de gehele keten, bovenop de al opgenomen bedragen, additionele middelen beschikbaar gesteld om uitvoering te kunnen geven aan de aanbevelingen van de commissie Hoekstra (€ 9,3 mln. in 2016 en per 2017 structureel € 17 mln.). Ook heeft het OM structureel extra middelen ontvangen voor de aanpak van onderwerpen met een internationale dimensie (€ 5 mln. in 2015 oplopend tot € 20 mln. structureel vanaf 2017) en voor contraterrorisme (€ 0,8 mln. in 2016 oplopend tot € 2,1 mln. structureel vanaf 2018).

In lijn met de motie Pechtold zal het kabinet bij Voorjaarsnota 2016 bezien of er voldoende middelen zijn voor eventuele nieuwe taken van het OM.

**Vraag:**
Hoe denkt de Minister te voorzien in het gat van 25 miljoen bij de rechtspraak?

**Antwoord:**
De Raad heeft in zijn Meerjarenplan aangegeven extra middelen nodig te hebben, in de orde van grootte van circa € 50 mln. per jaar. Het Meerjarenplan is de inzet van de Rechtspraak in de prijsonderhandelingen voor de jaren 2017 – 2019. Deze prijsonderhandelingen zijn op dit moment aan de gang. Ik kan op de uitkomsten van deze onderhandelingen niet vooruit lopen. In het voorjaar verwachten wij de PMJ ramingen. Die zulen naar verwachting wederom dalen. Deze worden bij de onderhandelingen betrokken.

Wel is duidelijk dat de begroting van VenJ, zoals op Prinsjesdag ingediend, op het terrein van de Rechtspraak knelt. Dit is ook uit de externe validatie gebleken die door een onafhankelijke deskundige in opdracht van het kabinet op het Meerjarenplan van de Rechtspraak is uitgevoerd. Met name de investeringen in het programma KEI en de efficiencytaakstelling van het kabinet zorgen ervoor dat er sprake is van een te krap budgettair kader. Om die reden wordt er een bedrag € 25 mln. structureel toegevoegd aan de bijdrage aan de Rechtspraak.

**Vraag:**
Hoe staat het met de informatievoorziening en wat is de stand van zaken m.b.t. de kwaliteit van de prestaties in de keten?

**Antwoord:**
Naar aanleiding van het rapport van de Algemene Rekenkamer «Prestaties in de strafrechtketen» in 2012 is het programma Versterking Prestaties Strafrechtketen (VPS) ingesteld. In het kader van VPS zijn verschillende doelstellingen geformuleerd en verbetermaatregelen getroffen die zich onder meer richten op verbetering van de kwaliteit van de afhandeling van zaken, verbetering van de doorlooptijden en verbetering van de informatievoorziening. Voor wat betreft dit laatste punt is inmiddels de Strafrechtketenmonitor ontwikkeld. De uitkomst hiervan is u per brief van 24 september 2015 (kamerstuk 34 300, VI, B) toegezonden.

Het programma VPS ligt – kijkend naar het geheel van verbetermaatregelen en doelstellingen – op koers. U ontvangt twee keer per jaar een afschrift van de voortgangsrapportage VPS die ik aan de Tweede Kamer stuur. De eerstvolgende ontvangt u nog dit jaar.

**Vraag:**
Erkent de Minister dat de kloof tussen de gepresenteerde werkelijkheid en de feitelijke werkelijkheid door communicatie en voorlichters te groot is geworden?

**Antwoord:**
Ik deel de ambitie van de leden Van Bijsterveld en Engels dat er geen kloof tussen de gepresenteerde werkelijkheid en de feitelijke werkelijkheid moet ontstaan. De communicatie over mijn beleid staat echter nooit op zichzelf. Daar ligt altijd een beleidsbrief of een wetsvoorstel aan ten grondslag. Daarbij streef ik naar open en transparante beleidspresentatie. In de eerste plaats naar het parlement. Maar ook vind ik actieve communicatie vanuit de overheid een belangrijk recht voor burgers. Ik sluit hiermee aan bij het beleid van de gehele rijksoverheid.

**Vraag:**
Deelt de Staatssecretaris de visie dat de centrale overheid – het COA – een te grote doorzettingsmacht heeft ten opzichte van de lokale overheid bij de opvang van vreemdelingen?

**Antwoord:**
Nee, die visie deel ik niet. Het COA heeft geen doorzettingsmacht. Mijn eigen doorzettingsmacht zet ik zeer zelden in, alleen op momenten dat ik geen andere mogelijkheden zie om te zorgen dat asielzoekers de nacht niet op straat hoeven door te brengen. Zoals in het enkele geval van Oranje. Toen was er geen extra tijd meer om het bestuurlijk traject te doorlopen. Ik heb de keuze toen gemaakt omdat ik mensen onderdak moet en wil kunnen bieden en in Oranje waren direct bedden beschikbaar. Dat was geen prettige keuze, maar wel een noodzakelijke.

Sindsdien hebben we deze problemen tot dusver ondervangen, onder andere door een beroep te doen op crisis-noodopvang.

Het uitgangspunt bij het vestigen van een COA opvanglocatie is steeds dat het gemeentebestuur daarmee moet instemmen. Het COA opent dan ook geen opvanglocatie zonder de instemming van het gemeentebestuur. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat er gemeenten zijn die uiteindelijk besluiten om geen AZC toe te laten of een AZC in afgeslankte vorm. Het komt in deze situaties wel voor dat het COA het gemeentebestuur verzoekt de besluitvorming te bespoedigen.

**Vraag:**
VenJ: er valt veel te hakken. Nu en in de toekomst een democratische rechtsstaat garanderen. Wordt de CDA-visie op rechtsstaat gedeeld? Welke obstakels voor veranderende visie zie de Minister? Welke maatregelen worden genomen? Welke doelen worden bereikt?

**Antwoord:**
Met het lid Van Bijsterveld ben ik van mening dat rechtsbeginselen een zeker dynamisch karakter hebben en tot op zekere hoogte flexibel zijn, waardoor zij zich mee kunnen ontwikkelen met de samenleving. Tegelijkertijd kenmerken rechtsbeginselen zich door bestendigheid, omdat zij hun basis vinden in de moreel-ethische inzichten die binnen een rechtsgemeenschap algemeen worden aanvaard. Omdat de samenleving in beweging is, ontstaan nieuwe rechten en belangen en nieuwe risico's. Daarom moeten ook maatregelen worden getroffen om deze rechten en belangen te beschermen en de risico's te adresseren. Daartoe voer ik beleid en dien ik wetsvoorstellen in. Tegelijkertijd moet worden gestreefd naar bestendigheid en voorzienbaarheid. De beginselen van de rechts-

staat dienen ertoe dit beleid stabiel en consistent te houden en de kwaliteit en rechtsbescherming te waarborgen.
Ons land zal zich ook de komende eeuw verder evolueren, onder invloed van veranderende sociale en economische verhoudingen, migratiebewegingen, technische innovaties en geopolitieke gebeurtenissen. Dit vraagt van de overheid aan de ene kant borging van structuur en continuïteit en aan de andere kant om een antenne om de maatschappelijke ontwikkelingen te volgen en daarin mee te bewegen.

**Vraag:**
De Minister heeft aangegeven de aanbevelingen die de Commissie Oosting heeft uitgebracht over te nemen. Op welke termijn zal dit zijn beslag krijgen en hoe verhoudt zich dit tot lopende verbetermaatregelen?

**Antwoord:**
Het rapport van de Commissie en de lessen die daaruit kunnen worden getrokken, zijn van groot belang. Zoals u weet is er later deze week in de Tweede Kamer een debat over het rapport van de Commissie Oosting.

Zoals ik in mijn brief heb toegezegd, zal ik uw Kamer voor 1 februari 2016 informeren over de voortgang van dit verandertraject dat ik in gang heb gezet en waarbij alle onderdelen van het ministerie zich nauw betrokken voelen.

De bevindingen en aanbevelingen van de Commissie sluiten voor een belangrijk deel aan bij het ingezette verandertraject binnen het ministerie en de organisaties waarvoor ik verantwoordelijk ben. De aanbevelingen zie ik dan ook als ondersteuning van het beleid dat ik op dat punt in gang heb gezet en een bevestiging van het belang ervan.

De aanbevelingen die betrekking hebben op ontnemingsschikkingen en niet wetgevend van aard zijn, zullen in 2016 worden uitgevoerd. De twee aanbevelingen waarbij aanpassing van wetgeving in overweging wordt gegeven worden betrokken bij de modernisering van het Wetboek van Strafvordering. Over de planning daarvan bent u geïnformeerd in de Contourennota (Kamerstukken 2015/16, 29 279, nr. 278).

**Vragen van het lid Duthler, A.W. (VVD)**

**Vraag:**
Zorgen over de Staat van de Rechtspraak (4 jaar durende procedures, achterstanden). Deelt de regering deze zorgen en heeft de regering een verklaring?

**Antwoord:**
De signalen waar het lid Duthler op doelt zijn mij bekend. Naar aanleiding van signalen vanuit het Gerechtshof Den Bosch heb ik hierover kortgeleden schriftelijke vragen van de Tweede Kamer beantwoord. De problematiek bij het Hof Den Bosch is hoofdzakelijk het gevolg van een pilot ter verkorting van de duur van civiele procedures in handelszaken. Deze pilot heeft ertoe geleid dat in aanzienlijk meer zaken dan voorheen om een beslissing is gevraagd. Ook is het aantal verzoeken om pleidooi en daarmee het aantal zittingen aanzienlijk toegenomen. Hierdoor is er een opstopping ontstaan in de laatste fase van de procedure, en is het aantal zaken dat voor een beslissing staat opgelopen.

In antwoord op schriftelijke vragen van de Tweede Kamer over deze problematiek in Den Bosch heb ik de Raad voor de rechtspraak gevraagd om een inventarisatie en analyse van eventuele achterstanden, omvang en oorzaken daarvan bij alle gerechten en gerechtshoven. Deze inventari-

satie is begin 2016 gereed, en ik zal uw Kamer hierover dan nader berichten.

**Vraag:**
Hoe staat het met de integratie van ICT systemen bij de politie? Is er een voldoende «harde» planning waarbij rekening is gehouden met uitloop en de hiermee gemoeide kosten?

**Antwoord:**
De politie heeft de belangrijkste systemen op het terrein van operatiën en bedrijfsvoering gestandaardiseerd en de onderliggende technische infrastructuur gemoderniseerd. De planning van onderhoud, verbetering en vernieuwing van de bestaande systemen en technische infrastructuur vindt jaarlijks plaats door middel van portfoliomanagement. De gewenste werkzaamheden worden dan afgestemd op de beschikbare financiële middelen en de beschikbare menscapaciteit in alle betrokken onderdelen van de politie-organisatie. Er wordt rekening gehouden met uitloop en nieuwe werkzaamheden d.m.v. tussentijdse (half-jaarlijkse) bijstelling van de portfolio. Hiermee wordt geborgd dat de werkzaamheden aansluiten op de gewenste eindsituatie van de ICT.
Ook zullen de kosten voor ICT en IV worden meegenomen in het aangekondige onderzoek naar de verhouding tussen het budget en de ambities op de politieorganisatie. De lessen uit de afgelopen jaren zijn ter harte genomen. Een vaste planning heeft niet de voorkeur boven een flexibele planning die rekening houdt met nieuwe ontwikkelingen en onverwachte omstandigheden.

**Vraag:**
Waardoor wordt de afname van de instroom van strafzaken veroorzaakt? Wordt de capaciteit van de politie wel goed benut? Is er al zicht op bezwaarschriften (nationale politie bezuinigingen) die worden ingediend?

**Antwoord:**
De geregistreerde criminaliteit is de afgelopen zeven jaar met 14% gedaald. Mogelijke oorzaken hiervoor zijn volgens wetenschappelijk onderzoek beter preventief beleid, optimalisatie van het strafrecht en de demografische ontwikkeling.
De inzet van de operationele sterkte wordt bepaald door de gezagsdragers, i.c.m. de burgemeesters en het OM. Op landelijk niveau heb ik met de gezagsdragers afspraken gemaakt over de prioriteiten in de Veiligheidsagenda 2015–2018.
Het aantal ingediende bedenkingen in het kader van de personele reorganisatie bedroeg tot gisteren circa 1.450 en het aantal ingediende bezwaarschriften circa 350 op een totaal van 53.745 voorgenomen besluiten oftewel 2,7% bedenkingen en 0,7% bezwaarschriften. De termijn om bedenkingen in te dienen loopt echter nog tot 12 januari 2016.

**Vraag:**
Bezuinigingen bij het OM blijken niet haalbaar zonder risico's voor het primaire proces. Het tempo is te hoog. Welke conclusie verbindt de regering aan deze analyse en welke (beheers)maatregelen neemt de regering?

**Antwoord:**
Uit de validatie van een onafhankelijk deskundige van het «Galan 2»-rapport, blijkt dat het OM op koers ligt om de taakstelling zonder extra middelen te realiseren. Omdat het kabinet hecht aan een toekomstgericht OM dat -naast het behalen van benodigde efficiencywinsten- de ruimte heeft om te investeren in ICT om de huidige werkprocessen en het

kwaliteits- en serviceniveau een stevige impuls te geven, stelt het kabinet vanaf 2016 structureel € 15 mln. beschikbaar aan het OM.

In aanvulling daarop zijn per 2016 voor de gehele keten, bovenop de al opgenomen bedragen, additionele middelen beschikbaar gesteld om uitvoering te kunnen geven aan de aanbevelingen van de commissie Hoekstra (€ 9,3 mln. in 2016 en per 2017 structureel € 17 mln.). Ook heeft het OM structureel extra middelen ontvangen voor de aanpak van onderwerpen met een internationale dimensie (€ 5 mln. in 2015 oplopend tot € 20 mln. structureel vanaf 2017) en voor contraterrorisme (€ 0,8 mln. in 2016 oplopend tot € 2,1 mln. structureel vanaf 2018).

In lijn met de motie Pechtold zal het kabinet bij Voorjaarsnota 2016 bezien of er voldoende middelen zijn voor eventuele nieuwe taken van het OM.

**Vraag:**
Extra geld voor de Politie. Wordt dit goed besteed? Hoe gaat de Minister hier voor zorgen (welke maatregelen)?

**Antwoord:**
Ik heb in mijn begrotingsbrief aangegeven waaraan de extra € 138 mln. zal worden besteed. Namelijk niet alleen aan de politie maar ook aan de rechtsbijstand. De timing en verdeling van de extra gelden voor de politie is afhankelijk van de uitkomsten van onderzoek (voorjaar 2016), de onderhandelingen inzake de CAO en de mogelijke extra financiële gevolgen van rechtsbijstand: n.a.v. de besluitvorming omtrent de uitkomsten van de commissie Wolfsen, in het kader van ZSM en de invoering van het recht van verdachten op een raadsman bij politie-verhoor.

**Vraag:**
Is de taakstelling van 50–52 miljoen het geld dat KEI moet opleveren realistisch? Wat is de status van de invoering van KEI en hoe is de prognose?

**Antwoord:**
In de business-case van het programma KEI wordt uitgegaan van aanzienlijke besparingen op langere termijn. Dit is een goed onderbouwde prognose. Het onderzoeksbureau dat de business-case heeft opgesteld ziet die besparingen onder meer in een aanzienlijke afname van administratief en ondersteunend personeel.

De eerste drie wetsvoorstellen KEI zijn aangenomen door de Tweede Kamer en bij uw Kamer aanhangig. Zes maanden na plaatsing van deze wetten in het Staatsblad kan deze wetgeving gefaseerd in werking treden. Het programma KEI Rechtspraak gaat uit van inwerkingtreding na de zomer 2016. In asiel en bewaringszaken wordt in een pilot reeds digitaal geprocedeerd. De ervaringen zijn positief en vanaf begin volgend jaar kan in die zaken landelijk digitaal worden geprocedeerd.

**Vraag:**
Locatie rechtbanken: – Blijven zeven rechtbanken open voor grote zaken? – Wie gaat over het locatiebeleid? – Hoe heeft de Raad voor de rechtspraak kunnen bedenken dat zij over locaties en verdeling van zaken gaat? Dit staat niet in de (geest van de) wet.

**Antwoord:**
Naar aanleiding van de tijdens de begrotingsbehandeling in de Tweede Kamer ingediende motie-Oskam c.s. (TK 34 300 IV, nr. 34) heeft de Raad voor de rechtspraak (hierna: Raad) aangegeven dat de zittingsplaatsen

Almelo, Assen, Dordrecht, Alkmaar, Zutphen, Maastricht en Lelystad volwaardige rechtspraaklocaties blijven. Over de invulling van de zaakspakketten zal ik, indachtig de motie-Oskam c.s., die ook aangeeft dat het niet wenselijk om leegstand in gerechtsgebouwen te financieren, het gesprek met de Raad voortzetten.

Ten aanzien van de huisvesting van gerechten bepaalt de wet op de rechterlijke organisatie (Wet RO) dat het gerechtsbestuur zorgdraagt voor de huisvesting van het gerecht, daarin ondersteund door de Raad. Ten aanzien van de zaaksverdeling regelt de wet RO dat het gerechtsbestuur het zaaksverdelingsreglement vaststelt, daarbij in ieder geval rekening houdend met het belang van een goede toegankelijkheid van rechtspraak. De Raad dient met het zaaksverdelingsreglement in te stemmen en kan die instemming slechts onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang, daaronder begrepen het belang van een goede toegankelijkheid van rechtspraak en van een goede bedrijfsvoering van het gerecht.

Het voorgenomen locatiebeleid, zoals beschreven in het voorgenomen Meerjarenplan van de Rechtspraak (hierna: MJP) d.d. 31 augustus 2015, is gezamenlijk opgesteld door de Raad en de presidenten van de gerechten, als vertegenwoordigers van de gerechtsbesturen, verzameld in het Presidenten Raad Overleg en geeft inzicht in de uitgangspunten en kaders die de gerechtsbesturen en de Raad ten aanzien van de zaaksverdeling en huisvesting van gerechten voornemens waren te hanteren. De betrokkenheid van de Raad hierbij vloeit voort uit enerzijds de toezichthoudende taak op het gebied van de bedrijfsvoering van de gerechten, anderzijds het instemmingsrecht ten aanzien van de zaakverdelingsreglementen.

**Vraag:**
Het wordt tijd dat de wetgever zich gaat bezinnen op de taak van de Raad voor de Rechtspraak, ook in het kader van de wet herziening gerechtelijke kaarten. Is de Minister het hiermee eens?

**Antwoord:**
De evaluatie van de wet herziening gerechtelijke kaart (hierna: wet HGK) ziet op de doeltreffendheid en de effecten van de wet HGK in de praktijk. In deze evaluatie zal de bevoegdheidsverdeling tussen gerechtsbesturen, Raad voor de rechtspraak en de Minister bij de zaaksverdeling aan de orde komen. Ook de verantwoordelijkheden en bevoegdheden ten aanzien van het locatiebeleid zullen worden meegenomen. De positie en taakopdracht van de Raad komt als zodanig niet aan de orde, omdat de wet HGK daar geen verandering in heeft gebracht. De Raad is immers niet ingesteld bij de wet HGK, maar bij de wet raad voor de rechtspraak. De evaluatie daarvan heeft al eerder plaatsgevonden en heeft geleid tot de evaluatiewet modernisering rechterlijke organisatie in 2011.
De signalen over bureaucratisering en de rol van de RvdR zal ik met de RvdR bespreken en Uw Kamer daarover informeren.

**Vraag:**
De evaluatie van de Wet Herziening Gerechtelijke Kaart is een goed moment om de taakopdracht van de Raad voor de Rechtspraak grondig te evalueren. Is de Minister dat met de VVD-fractie eens?

**Antwoord:**
De evaluatie van de wet herziening gerechtelijke kaart (hierna: wet HGK) ziet op de doeltreffendheid en de effecten van de wet HGK in de praktijk. In deze evaluatie zal de bevoegdheidsverdeling tussen gerechtsbesturen, Raad voor de rechtspraak en de Minister bij de zaaksverdeling aan de orde komen. Ook de verantwoordelijkheden en bevoegdheden ten aanzien van

het locatiebeleid zullen worden meegenomen. De positie en taakopdracht van de Raad komt als zodanig niet aan de orde, omdat de wet HGK daar geen verandering in heeft gebracht. De Raad is immers niet ingesteld bij de wet HGK, maar bij de wet raad voor de rechtspraak. De evaluatie daarvan heeft al eerder plaatsgevonden en heeft geleid tot de evaluatiewet modernisering rechterlijke organisatie in 2011.

**Vraag:**
Is de Minister bereid alvorens beleidsaanpassingen n.a.v. rapport Wolfsen in het stelsel van rechtsbijstand in te voeren eerst in mondeling overleg met de Eerste Kamer te treden?

**Antwoord:**
Ik heb twee weken geleden het rapport van de commissie Wolfsen in ontvangst genomen. Aan de hand van dit rapport, een advies van een door de advocatuur ingestelde commissie, en ook enkele andere rapporten van het WODC, zal ik mij bezinnen op de gesubsidieerde rechtsbijstand.

Ook wil ik goed mijn oor te luisteren leggen bij andere betrokkenen, zoals advocatuur, de Raad voor rechtsbijstand, het juridisch loket, de Rechtspraak, de sociaal raadslieden, het verbond van verzekeraars etc. Draagvlak bij hen is erg belangrijk.

In het voorjaar zal het kabinet vervolgens met een reactie op het rapport van de commissie Wolfsen komen. Daar kan ik niet op vooruitlopen.

Mocht de kabinetsreactie leiden tot acties en maatregelen, dan ben ik uiteraard bereid om daar ook met uw Kamer over te spreken. Het gebruikelijk proces is om dit gesprek eerst in de Tweede Kamer aan te gaan.

**Vraag:**
Is de Minister in zijn reactie op het rapport Wolfsen bereid te reageren op de diverse financieringsmodellen, het puntensysteem en de alternatieve vormen te onderzoeken die de VVD eerder heeft voorgesteld?

**Antwoord:**
In het voorjaar zal het kabinet reageren op het rapport van de commissie Wolfsen. De wijze van financieren van de rechtsbijstand zal daar ook aan de orde komen. Ook zal er aandacht zijn voor de sandwich class, die vorig jaar in de begrotingsbehandeling door het lid Duthler werd aangehaald. Ik heb twee onderzoeken laten uitvoeren die hier mede op zien: een onderzoek naar tariefregulering en een onderzoek naar het niet-gebruik van rechtshulp. Beide onderzoeken zullen worden betrokken bij de kabinetsreactie.

**Vragen van het lid Engels, J.W.M. (D66)**

**Vraag:**
– Draagvlak in de hele keten is de afgelopen jaren verminderd – Het ministerie is te groot – Niet rechtsstatelijk; – Betere balans tussen opsporing en openbare orde; – voorbereiding ontvlechting? – groei repressie Hoe kijkt de Minister hier tegenaan?

**Antwoord:**
Het lid Engels vroeg naar de nadruk op repressie en het draagvlak in de keten. In antwoord daarop stel ik graag voorop dat de samenleving voortdurend in beweging is. En dat brengt mee dat er nieuwe rechten en belangen ontstaan die beschermd moeten worden en nieuwe risico's die

moeten worden geadresseerd. Het recht kan ook niet los worden gezien van veranderde opvattingen. Tegelijkertijd moet worden gestreefd naar stabiliteit en consistentie. De rechtsbeginselen gelden als een normatief kader. Zij vloeien voort uit de in onze samenleving breed gedragen morele inzichten en ethische uitgangspunten. Deze rechtsbeginselen dienen er mede toe de wetgeving stabiel en consistent te houden.
Bij ieder wetsvoorstel vindt een afweging van verschillende belangen plaats, zonder dat een van die belangen allesoverheersend moet zijn. Daarbij worden ook wetsvoorstellen ingediend die reële verbeteringen voor de positie van de verdachte bevatten. Ik noem de wet processtukken in strafzaken en de thans bij de Tweede Kamer aanhangige wetsvoorstellen over de raadsman bij het politieverhoor. In de voorbereiding van wetsvoorstellen wordt uitgebreid getoetst aan rechtsstatelijke eisen: er heeft een wetgevings- en grondrechtentoets plaatsgevonden, het wetsvoorstel is voorgelegd aan adviesorganen en aan de Raad van State. Hierover wordt in de memorie van toelichting steeds verantwoording afgelegd. Zo kan de rechtsstatelijkheid uitvoerig aan de orde komen in het debat met de Tweede en Eerste Kamer. Daarmee kan er op vertrouwd worden dat na democratische besluitvorming de rechtsstatelijkheid voldoende verzekerd is.

In antwoord op de vraag van het lid Engels naar de grootte van het ministerie, is een aantal zaken van belang. Allereerst heeft het evidente voordelen om het beheer van de politie te beleggen bij het ministerie dat verantwoordelijk is voor de strafrechtketen.
Daarnaast heb ik geen behoefte om terug te keren naar de tijd van de «stammenstrijd» tussen twee departementen. Het onderbrengen van de veiligheidstaken bij mijn ministerie zorgt voor een betere samenwerking in de strafrechtketen en waarborgt dat de taken van de politie voor de openbare orde en de opsporing beide steeds evenwichtig in ogenschouw worden genomen. Ik verwijs naar hetgeen de Minister-President hierover heeft gezegd in zijn reactie op de motie-De Graaf bij de APB in de Eerste Kamer dit najaar.
De «checks and balances» en het evenwicht van machten worden gegarandeerd door verdeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden tussen de staatsmachten. Of op een bepaald beleidsterrein verantwoordelijkheid al dan niet met een collega-minister wordt gedeeld, is niet van invloed op de aard en de omvang van de ministeriële verantwoordelijkheid en ook niet op de scheiding der machten.

**Vraag:**
Het ministerie creëerde een eigen werkelijkheid. Hoe gaan de nieuwe bewindslieden het verkeerd ontstane beeld bijwerken?

**Antwoord:**
Ik deel de ambitie van de leden Van Bijsterveld en Engels dat er geen kloof tussen de gepresenteerde werkelijkheid en de feitelijke werkelijkheid moet ontstaan. De communicatie over mijn beleid staat echter nooit op zichzelf. Daar ligt altijd een beleidsbrief of een wetsvoorstel aan ten grondslag. Daarbij streef ik naar open en transparante beleidspresentatie. In de eerste plaats naar het parlement. Maar ook vind ik actieve communicatie vanuit de overheid een belangrijk recht voor burgers. Ik sluit hiermee aan bij het beleid van de gehele rijksoverheid.

**Vraag:**
De strafrechtketen hapert nog steeds. De komende jaren wordt een grotere uitstroom en doorstroom van zaken verwacht. Is dit hoe de Minister de aanpak van strafrechtzaken zal leiden?

**Antwoord:**
Het lid Engels verwees naar de voortgangsrapportage VPS aan de Tweede Kamer van 14 september 2015. In deze rapportage wordt verwezen naar WODC-onderzoek waaruit blijkt dat 93% van de strafzaken binnen twee jaar is afgehandeld dan wel in behandeling is in de executiefase. Dus juist niet 7% waar de het lid Engels naar verwees.

Het geheel van doelstellingen en verbetermaatregelen overziend concludeer ik dat het programma VPS op koers ligt. De belangrijkste verbetermaatregelen zijn inmiddels uitgevoerd of in uitvoering. Voorbeelden:

- De ZSM-werkwijze is landelijk ingevoerd, daarin wordt nu een kwaliteitsslag uitgevoerd.
- In de gehele keten wordt gewerkt aan de verbetering van de zaaksafhandeling, denk aan verbetering aangifteproces en processen-verbaal (kwaliteitsplan politie-OM), verbetering logistiek zittingsplanning (Verkeerstorens++) en de inrichting van het Administratie- en Informatie Centrum voor de Executieketen.
- Het zicht op de ketenprestaties is aanmerkelijk verbeterd door onder meer de ontwikkeling van de Strafrechtketenmonitor;
- Er zijn concrete stappen gezet in de digitalisering van de keten, denk aan het Advocatenportaal dat inmiddels landelijk is uitgerold en het Burgerportaal dat op 30 juni 2015 is geopend.
- Er is een wetgevingsprogramma in uitvoering dat ten doel heeft het Wetboek van Strafvordering te moderniseren en dat inmiddels al diverse wetsvoorstellen heeft opgeleverd. De contourennota waarin de uitgangspunten van de moderniseringsoperatie zijn beschreven, is in oktober 2015 naar de Tweede Kamer gezonden.

Er zijn tussen departement en ketenorganisaties inmiddels afspraken gemaakt over een permanente vorm van ketensamenwerking. Deze afspraken gaan onder meer over de verbetering van de logistieke samenwerking en de verdere ontwikkeling en inrichting van de gezamenlijke (IT-)voorzieningen. Ik ben van mening dat de keten hiermee goed is voorbereid op de komende jaren. U ontvangt nog dit jaar een afschrift van een voortgangsrapportage VPS die ik aan de Tweede Kamer stuur, waarin de gemaakte afspraken over de permanente samenwerking worden toegelicht.

**Vraag:**
Is de Minister bereid met de ketenpartners in de strafrechtsketen te spreken over een nieuwe toekomstvisie (roer moet om) gezien de onhoudbare druk waar de keten onder is komen te staan als gevolg van de bezuinigingen?

**Antwoord:**
Er zijn recent afspraken gemaakt tussen het departement en ketenorganisaties over de toekomstige en permanente samenwerking. Deze afspraken sluiten goed aan bij uw vraag naar een nieuwe visie op de samenwerking in de keten. Ik informeer u hier nog dit jaar nader over.

**Vraag:**
Veel van de beoogde intensiveringen klinken goed, maar de rechtspraak krijgt niet voldoende voor alles dat moet. Hoe gaat de Minister dat in de Voorjaarsnota regelen?

**Antwoord:**
De Raad heeft in zijn Meerjarenplan aangegeven extra middelen nodig te hebben, in de orde van grootte van circa € 50 mln. per jaar. Het Meerjarenplan is de inzet van de Rechtspraak in de prijsonderhandelingen voor

de jaren 2017 – 2019. Deze prijsonderhandelingen zijn op dit moment aan de gang. Ik kan op de uitkomsten van deze onderhandelingen niet vooruit lopen.

Wel is duidelijk dat de begroting van VenJ, zoals op Prinsjesdag ingediend, op het terrein van de Rechtspraak knelt. Dit is ook uit de externe validatie gebleken die door een onafhankelijke deskundige in opdracht van het kabinet op het Meerjarenplan van de Rechtspraak is uitgevoerd. Met name de investeringen in het programma KEI en de efficiencytaakstelling van het kabinet zorgen ervoor dat er sprake is van een te krap budgettair kader. Om die reden wordt er een bedrag van € 20 mln. in 2016 en van € 25 mln. structureel toegevoegd aan de bijdrage van de Rechtspraak.

Tot slot zal ik de komende periode het overleg met de Raad voor de rechtspraak voortzetten over de huisvesting en de invulling van zaakspakketten. Dat heb ik bij de behandeling van de begroting van VenJ in de Tweede Kamer toegezegd, mede naar aanleiding van de motie Oskam. Daarbij is van belang dat geen sprake kan zijn van de financiering van leegstand, zoals de motie ook stelt. Indien bij Voorjaarsnota 2016 blijkt dat het budgettair kader voor de rechtspraak niet toereikend is, dan is dat onderwerp van gesprek binnen het kabinet en zal ik de Kamer over de uitkomsten daarvan informeren.

**Vraag:**
Zorg over een concrete en adequate aanpak vluchtelingenstroom. Hoe het dat budgettair geregeld worden?

**Antwoord:**
De asielinstroom vertoont door de jaren heen een grillig patroon. Over de instroom van 2016 zijn geen zekere uitspraken te doen. Er is sprake van zeer veel op elkaar inwerkende factoren, waaronder de situatie in het Midden-Oosten en de maatregelen die we in Europees verband nemen. Daarom monitor ik de asielinstroom in Nederland én in Europa nauwgezet.

Bij Najaarsnota heeft het kabinet inzichtelijk gemaakt wat meerjarig de kosten zijn van de verwachte instroom van 58.000 asielzoekers. Daarmee is er voor 2016 voldoende budget beschikbaar. Het kabinet zal bij Voorjaarsnota bezien hoe de asielinstroom zich ontwikkelt en of er aanvullende middelen nodig zijn voor de vreemdelingenketen.

**Vraag:**
De bezuinigingstempo bij het OM moet omlaag. De druk is te groot, te veel nieuwe ontwikkelingen tegelijk met taakstelling(en). Hoe gaan de bewindslieden om met deze druk op het OM in de voorjaarsnota?

**Antwoord:**
Uit de validatie van een onafhankelijk deskundige van het «Galan 2»-rapport, blijkt dat het OM op koers ligt om de taakstelling zonder extra middelen te realiseren. Omdat het kabinet hecht aan een toekomstgericht OM dat -naast het behalen van benodigde efficiencywinsten- de ruimte heeft om te investeren in ICT om de huidige werkprocessen en het kwaliteits- en serviceniveau een stevige impuls te geven, stelt het kabinet vanaf 2016 structureel € 15 mln. beschikbaar aan het OM.

In aanvulling daarop zijn per 2016 voor de gehele keten, bovenop de al opgenomen bedragen, additionele middelen beschikbaar gesteld om uitvoering te kunnen geven aan de aanbevelingen van de commissie Hoekstra (€ 9,3 mln. in 2016 en per 2017 structureel € 17 mln.). Ook heeft

het OM structureel extra middelen ontvangen voor de aanpak van onderwerpen met een internationale dimensie (€ 5 mln. in 2015 oplopend tot € 20 mln. structureel vanaf 2017) en voor contraterrorisme (€ 0,8 mln. in 2016 oplopend tot € 2,1 mln. structureel vanaf 2018).

In lijn met de motie Pechtold zal het kabinet bij Voorjaarsnota 2016 bezien of er voldoende middelen zijn voor eventuele nieuwe taken van het OM.

**Vraag:**
De D66-fractie is zich er bewust van dat deze kwestie (kwaliteitsslag van politie) niet alleen een kwestie is van geld. Zo is er bijvoorbeeld te weinig geïnvesteerd in de relatie van de politie met het lokaal gezag. Wat is het financieel perspectief, ook in het kader van de voorjaarsnota?

**Antwoord:**
Wat financiële middelen betreft heb ik aangekondigd een onderzoek te laten uitvoeren naar de verhouding tussen het budget en de ambities op de politieorganisatie. Hoe belangrijk geld ook is, ik ben het met de D66-fractie eens dat het niet alleen om geld gaat bij de verdere vorming van de nationale politie.
Ik heb uw Kamer in mijn brief van 11 december jl. aangegeven hoe ik de relatie met het gezag verder ga versterken. Dat zijn verbeteringen die inderdaad niet zien op geld, maar op bijvoorbeeld vroege betrokkenheid van het gezag bij beheerskwesties en op ruimte voor lokaal maatwerk voor de politie opdat het gezag goed bediend kan worden.

**Vraag:**
Volgt de Minister de aanbevelingen van de commissie Wolfsen?

**Antwoord:**
Ik ben de commissie Wolfsen dankbaar voor het grote werk dat zij heeft verzet. Mijn eerste indruk is dat het rapport gedegen en evenwichtig is. Ik heb het rapport ook aan uw Kamer gezonden. Daarbij heb ik aangekondigd dat het kabinet in het voorjaar van 2016 na het houden van een conferentie en bestudering van het rapport Barkhuysen met een reactie zal komen.

**Vraag:**
Is de Minister bereid de geplande bezuiniging op de rechtsbijstand te laten vallen en nieuw beleid te maken conform de aanbevelingen in het rapport Wolfsen?

**Antwoord:**
De door de toenmalig Staatsecretaris Teeven voorgenomen plannen voor de stelselvernieuwing rechtsbijstand zijn destijds, in afwachting van de uitkomst van het onderzoek van de commissie Wolfsen, opgeschort.
Het rapport van de commissie Wolfsen biedt mogelijkheden om op een andere manier naar de toekomst van de gesubsidieerde rechtsbijstand te kijken.
Naar aanleiding van dit rapport zal ik dan ook nieuwe beleidsvoornemens maken en tevens een eventueel nieuw wetstraject starten. In de Kabinetsreactie zal ik ook verder ingaan op wat ik met de «oude» plannen zal doen.

**Vraag:**
Zijn de bewindslieden zich ervan bewust dat als de financiële begroting niet slaagt, ze volgend jaar opnieuw naar de Tweede Kamer en Eerste Kamer moeten? Met welke opdracht gaat de Minister nu naar de ministerraad?

**Antwoord:**
Wij zijn er ons goed van bewust dat wij jaarlijks onze begroting in de Tweede en ook in de Eerste Kamer moeten verdedigen. Het is ons streven om voor de belangrijke taken waar het Ministerie van VenJ voor staat voldoende financiële middelen beschikbaar te stellen.

In de Tweede Kamer heb ik aangegeven – mede in reactie op de diverse moties die verwijzen naar de Voorjaarsnota 2016 – dat ik mij hard zal maken voor de benodigde middelen. Dat begint met het inzichtelijk maken van hetgeen nodig is. Zoals ook opgenomen in de moties lopen hiervoor diverse onderzoeken. Daarnaast gaat het om de budgettaire ruimte die er binnen mijn eigen begroting is en indien noodzakelijk binnen het kabinet. U kunt er op rekenen dat de Staatssecretaris en ik ons volledig zullen inzetten.

**Vraag:**
– Hoog tijd voor cultuurverandering – Vertrouwen in parlementaire democratie is tanende. Hoe gaan de bewindslieden dit bijstellen?

**Antwoord:**
Zoals ik in de Kamerbrief van 29 september 2015 (34 300 VI, nr. 10, p. 8) heb medegedeeld, heb ik bij mijn aantreden opdracht gegeven tot een traject dat zich met name richt op de verdere versteviging van de interne afstemming en coördinatie en de bevordering van de politieke sensitiviteit in alle lagen van de organisatie. Ik zal uw Kamer voor 1 februari 2016 informeren over de voortgang van dit verandertraject dat ik in gang heb gezet en waarbij alle onderdelen van het ministerie zich nauw betrokken voelen.

**Vraag:**
Een solide financiële basis in de voorjaarsnota biedt kansen voor VenJ om de rechtstaat weer voorop te stellen. Graag een reactie van de bewindslieden.

**Antwoord:**
Gelet op de begrotingsbrief van 20 november jl. die ik voorafgaand aan de behandeling van de begroting van Veiligheid en Justitie in de Tweede Kamer heb gestuurd en die verwerkt is in de nota van wijziging ben ik van mening dat er een voldoende solide financiële basis is. Mocht blijken dat de uitvoering van de in de Tweede Kamer aangenomen moties daartoe aanleiding geven, zal ik daar bij Voorjaarsnota op ingaan.

**Vragen van het lid Beuving, J. (PvdA)**

**Vraag:**
Bij de begrotingsbehandeling in de Tweede Kamer zijn 3 moties aangenomen: – Oskam – Rechterlijke Macht; – Kooiman – Politie; – Pechtold – OM. Gaat de Minister deze moties uitvoeren?

**Antwoord:**
In de Tweede Kamer heb ik in reactie op de drie moties over de Rechterlijke Macht, Politie en het OM, die alle drie ook verwijzen naar de Voorjaarsnota 2016, aangegeven dat indien er extra middelen noodzakelijk zijn ik mij hiervoor hard zal maken. Dat begint met inzichtelijk maken van hetgeen dat nodig is. Hiervoor lopen nu diverse onderzoeken zoals ook genoemd in de moties. Daarnaast gaat het om de budgettaire ruimte die er is binnen mijn eigen begroting en indien noodzakelijk binnen het kabinet.

**Vraag:**
Bij de behandeling van de begroting in de Tweede Kamer is bepaald dat bepaalde kosten worden bekostigd door opbrengsten door de aanpak van witwassen, corruptie en door grote schikkingen in grote strafzaken. Worden deze zaken, zoals schikkingen, niet beïnvloed door budgettaire redenen? Mijn fractie heeft behoefte aan de nodige uitleg over welke opbrengsten worden verwacht en hoe deze precies verkregen zullen worden en wat er wordt gedaan als deze opbrengsten tegenvallen.

**Antwoord:**
In mijn brief aan de Tweede Kamer van 20 november 2015 inzake de ontwerpbegroting 2016 wordt voorgesteld de aanpak van witwassen en corruptie te versterken door structureel een bedrag van € 20 mln. te investeren, waarbij de verwachting is dat dit leidt tot meeropbrengsten van € 80 mln. in 2020. Daarnaast wordt voorgesteld als verwachte opbrengst van grote schikkingen en transacties een bedrag van € 100 mln. te ramen.

Het Openbaar Ministerie kan verschillende instrumenten inzetten om crimineel vermogen af te pakken, onder andere via een ontnemingsprocedure ter zitting, met een transactie, via verbeurdverklaring of met een ontnemingsschikking. Elk van deze instrumenten heeft zijn eigen specifieke mogelijkheden en voordelen. Het Openbaar Ministerie beoordeelt per individueel geval, gelet op alle feiten en omstandigheden, welke afdoening passend is en met welk instrument het maximale effect kan worden bereikt.

Die keuze wordt uitsluitend op inhoudelijke gronden gemaakt en niet uit financiële motieven. De ramingen in de begroting veranderen daar niets aan. De afspraken met de Minister van Financiën zorgen ervoor dat ook hier geen sprake is van perverse prikkels, omdat afwijkingen van de realisatie ten aanzien van de opbrengst uit grote schikkingen en transacties niet ten laste of ten gunste van de begroting van mijn departement worden gebracht.

**Vraag:**
Heb ik goed begrepen dat er een afroming van 10 miljoen euro is opgenomen in de nota van wijzigingen (huisvestingskosten Rechterlijke Macht)? Wat de Minister doen om de nijpende financiële situatie van de Rechterlijke Macht te verhelpen?

**Antwoord:**
In de nota van wijziging is een overschot op de reserve van het Rijksvastgoedbedrijf opgenomen dat in 2016 centraal aan de departementen wordt uitgekeerd. Er is in deze nota van wijziging geen sprake van afroming van middelen voor dit jaar.
Voor 2017 en verdere jaren worden de huisvestingskosten betrokken bij de prijsonderhandelingen 2017–2019. Ik kan op de uitkomsten hiervan niet vooruit lopen.
De middelen zijn conform de nota van wijziging ingezet als dekking voor de problematiek op de begroting van Veiligheid en Justitie. Deze problematiek betreft ook de Rechtspraak, zoals investeringen in KEI en de griffierechtontvangsten.

De Raad heeft in zijn Meerjarenplan aangegeven extra middelen nodig te hebben, in de orde van grootte van circa € 50 mln. per jaar. Het Meerjarenplan is de inzet van de Rechtspraak in de prijsonderhandelingen voor de jaren 2017–2019. Deze prijsonderhandelingen zijn op dit moment aan de gang. Ik kan op de uitkomsten van deze onderhandelingen niet vooruit lopen.

Aangezien de oorspronkelijke begroting van VenJ, zoals op Prinsjesdag ingediend, op het terrein van de Rechtspraak knelt, is voor de investeringen in het programma KEI en de efficiencytaakstelling van het kabinet een bedrag van € 20 mln. in 2016 en € 25 mln. structureel vanaf 2017 toegevoegd aan de bijdrage aan de Rechtspraak.

**Vraag:**
Zorg benarde financiële positie rechtbank en rechtspraak. Hoe gaat de Minister de motie Oskam uitvoeren? Ook na extra middelen nog steeds financieel tekort (structureel). Is de Minister het eens met de stelling dat rechtspraak derde staatsmacht is en dus nooit over te weinig middelen mag beschikken?

**Antwoord:**
De Raad heeft in zijn Meerjarenplan aangegeven extra middelen nodig te hebben, in de orde van grootte van circa € 50 mln. per jaar. Het Meerjarenplan is de inzet van de Rechtspraak in de prijsonderhandelingen voor de jaren 2017 – 2019. Deze prijsonderhandelingen zijn op dit moment gaande. De begroting van VenJ, zoals op Prinsjesdag ingediend, knelde op het terrein van de Rechtspraak. Dit is ook uit de externe validatie gebleken. De investeringen in programma KEI en de efficiencytaakstelling van het kabinet zorgen ervoor dat er sprake is van een te krap budgettair kader. Om die reden wordt een bedrag van € 20 mln. in 2016 en van € 25 mln. structureel toegevoegd aan de bijdrage van de Rechtspraak. Daarnaast zal ik de komende periode het overleg met de Raad voor de rechtspraak voortzetten over huisvesting en de invulling van zaakspakketten. Dat heb ik bij de behandeling van de begroting van VenJ in de Tweede Kamer toegezegd, mede naar aanleiding van de motie Oskam. Daarbij is van belang dat geen sprake kan zijn van de financiering van leegstand, zoals de motie ook stelt. Het resultaat hiervan wordt bij Voorjaarsnota ingebracht. Ook de prognose van de zaakinstroom (PMJ) word in aanloop naar de Voorjaarsnota herijkt. Ook dit kan impact hebben op de hoogte van de bijdrage aan de Rechtspraak.

Het budget van de Rechtspraak is – net als dat van andere overheidsinstituties – niet onbeperkt, en de taakuitvoering dient in principe binnen de grenzen van het budget plaats te vinden. Daarbij is wel van belang dat taken op een adequaat en kwalitatief hoogwaardig niveau kunnen worden uitgevoerd. Dit speelt bij de rechtspraak des te meer omdat de rechtspraak een fundamentele voorwaarde is voor het goed functioneren van onze rechtsstaat. Ik meen dat met bovengenoemde ingezette trajecten gewaarborgd wordt dat de rechtspraak over voldoende middelen kan beschikken om zijn taken adequaat uit te voeren.

**Vraag:**
Hoe staat het met de bestrijding van georganiseerde criminaliteit in Nederland en Europa? Wat zijn de inspanningen van de regering om de motie die is aangenomen uit te voeren en wat zijn de inspanningen in dit kader?

**Antwoord:**
- Een uitgebreide reactie op de motie K.G. De Vries c.s. (nr. 84967) is opgenomen in de brief over de stand van zaken op JBZ dossiers van het EU Voorzitterschap. Deze brief zal een dezer dagen naar beide Kamers worden toegezonden.
- Nederland zal de aanpak van de georganiseerde criminaliteit op verschillende wijze op de agenda zetten. De focus zal hierbij liggen op het versterken van de multidisciplinaire samenwerking en het verbeteren van de informatie uitwisseling tussen de verschillende diensten.

- Hiervoor zal aandacht worden gevraagd in de relevante conferenties, met name de conferenties over de bestrijding van mensenhandel, mensensmokkel en cybercrime en over de bestuurlijke aanpak.
- Daarnaast zal bezien worden op welke wijze de geïntegreerde aanpak het best kan worden gerealiseerd via de verschillende raadsdocumenten die tijdens het Nederlands Voorzitterschap door de EU zullen worden voorbereid.

**Vraag:**
Rechtsbijstand op ZSM locaties Kan dit op zeer korte termijn, per ommegaande, ingevoerd worden?

**Antwoord:**
Ik onderstreep met het lid Beuving het belang van adequate rechtsbijstand bij ZSM. Bij de aanbieding van het onderzoeksrapport van de Erasmus Universiteit naar de pilots ZSM en rechtsbijstand, dat ik onlangs aan de TK heb gezonden, heb ik aangekondigd dat zal worden voorzien in een verruiming van de mogelijkheden van rechtsbijstand bij ZSM. Het rapport geeft echter geen eenduidige richting met betrekking tot de vraag hoe de rechtsbijstand in het kader van ZSM zou moeten worden vormgegeven.

Ik beraad mij momenteel op de wijze waarop dat structureel vorm zou moeten krijgen, mede in het licht van het rapport van de Commissie Wolfsen en rekening houdend met de naderende invoering van het recht van verdachten op een raadsman bij het politieverhoor.

Ik begrijp de vraag van het lid Beuving om snelheid te betrachten. Maar juist ook met het oog op het aangehaalde belang van de rechtsstatelijkheid hecht ik aan een zorgvuldige voorbereiding van de uitvoering. Daarnaast moeten er gewoon ook nog veel praktische voorbereidingen worden getroffen. Ik heb de TK toegezegd haar begin volgend jaar te informeren over de wijze waarop de rechtsbijstand bij ZSM structureel vorm gaat krijgen.

**Vragen van het lid Markuszower, G. (PVV)**

**Vraag:**
Herkent de Minister wat de Raad voor de rechtspraak zegt? Dat de politie niet toekomt aan de kerntaak, vangen van boeven, omdat ze met de vluchtelingenproblematiek bezig zijn?

**Antwoord:**
De uitspraak van de nieuwe voorzitter van de rechtbank van Amsterdam, de heer Navas, over de reorganisatie van de nationale politie, onderschrijf ik niet. Ik heb dit ook in het vragenuur van de Tweede Kamer van 22 september jl. kenbaar gemaakt. Met de gezagsdragers – burgemeesters en het OM – heb ik afspraken gemaakt over de prioriteiten van de politie in de Veiligheidsagenda 2015–2018. De resultaten van de politie over de eerste tien maanden van 2015 zijn goed.

De vluchtelingenproblematiek vergt veel van de politie-organisatie. De gezagsdragers – de Staatssecretaris voor de vreemdelingenketen, burgemeesters en het OM – en ik bekijken gezamenlijk welke inzet voor de politie op dit onderwerp benodigd is. Hierover ben ik in regelmatig overleg (laatstelijk nog gisteren, 14 december) met de burgemeesters, het college van PG's en de Staatssecretaris, in het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie. De gezagsdragers bepalen waar de inzet van de politie benodigd is. De prioritering vindt plaats in de lokale driehoeken.

**Vraag:**
Kan de Minister helderheid geven over waarom de KMAR op Schiphol wel zwaardere wapens hebben en op straat niet?

**Antwoord:**
- Voor iedere locatie wordt afzonderlijk een afweging gemaakt. Op deze individuele afwegingen ga ik in het openbaar niet in. Dit geeft bepaalde inzichten die niet bevorderlijk zijn voor de veiligheid.
- Beveiligingsmaatregelen dienen altijd proportioneel te zijn en voldoende weerstand te bieden tegen de dreiging. Hierbij wordt ook gekeken naar de veiligheid van de beveiligers.
- Het bevoegd gezag is van mening dat de KMar professioneel uitgerust is en geen onverantwoorde risico's loopt. Indien de situatie verandert zal hierop vanzelfsprekend worden gehandeld.

**Vraag:**
Hoe denkt de Minister dat de top van de Nationale Politie nu wel adequaat hun werk kan doen terwijl ze dat de afgelopen periode niet konden?

**Antwoord:**
Met de herijking heb ik maatregelen genomen -meer realisme, meer tijd- die maken dat de politie de vorming van de nationale politie op een adequate manier kan doorvoeren. De korpsleiding, waaronder straks de nieuwe korpschef, is hiermee voortvarend aan de slag gegaan.

**Vraag:**
Het OM maakt heel veel fouten, zo zijn er 40.000 DNA-testen niet afgenomen. Hoe gaat de Minister dit verbeteren?

**Antwoord:**
Het afnemen van celmateriaal bij veroordeelden heeft grote waarde voor de opsporing van strafbare feiten. Het afnemen van celmateriaal is daarom verplicht om op grond van de Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden.

Om die reden heb ik eerder dit jaar – nog voordat het rapport van de Commissie Hoekstra gereed was – het OM en de politie gevraagd een inhaalslag te maken. Mijn ambtsvoorganger was daar vorig jaar al mee begonnen naar aanleiding van een debat in de Tweede Kamer in februari 2014.

Ik heb de politie opdracht gegeven om voor het eind van dit jaar celmateriaal af te nemen van alle personen die kunnen worden getraceerd op basis van een GBA-adres. Volgens een peiling per 1 december jl. is dit in 80% van de gevallen gebeurd. Aan het einde dit jaar moet de rest zijn afgehandeld.

Ten aanzien van de gesignaleerden die moeilijker te traceren zijn omdat daar geen adres van bekend is, onderzoekt de politie in samenwerking met de ketenpartners welke veroordeelden mogelijk nog in Nederland verblijven en welke vermoedelijk in het buitenland verblijven of woonachtig zijn. De politie zal de groep veroordeelden met aanknopingspunten voor verblijf in Nederland trachten op te sporen om alsnog celmateriaal af te nemen.

Ik heb toegezegd de Tweede Kamer voor 1 mei 2016 te informeren over de stand van zaken van de uitvoering van het Verbeterprogramma van het Openbaar Ministerie naar aanleiding van de bevindingen van de commissie Hoekstra. Ik zal daarin ook rapporteren over de stand van zaken van de inhaalslag met betrekking tot het afnemen van DNA.

**Vraag:**
Wanneer komt de Staatssecretaris met voorstellen voor de versobering van het gevangeniswezen?

**Antwoord:**
DJI staat voor een forse financiële opgave, daarvoor is het masterplan DJI 2013–2018 opgesteld. Dit masterplan wordt momenteel uitgevoerd en leidt tot een bezuiniging van € 271 mln. In dit masterplan zijn diverse maatregelen opgenomen die tot versobering leiden, bijvoorbeeld op het gebied van de arbeid.

Bovendien wordt een beroep gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van gedetineerden: alleen gemotiveerde gedetineerden met goed gedrag komen in aanmerking voor meer vrijheden binnen de inrichting en verlof.

**Vraag:**
Klopt het dat de politie bij het departement een rekening van € 10 mln. indiende voor gemaakte kosten in het kader van de opvang van vreemdelingen? Kan men voor dit bedrag niet ook vier extra agenten per gemeente per jaar aanstellen?

**Antwoord:**
De vluchtelingenproblematiek vergt veel van de politie-organisatie. De gezagsdragers – de Staatssecretaris voor de vreemdelingenketen, burgemeesters en het OM – en ik bekijken gezamenlijk welke inzet voor de politie op dit onderwerp benodigd is. Zoals aan de Tweede Kamer gemeld op 23 november jl., brengt de politie de extra inzet van personeel en materieel – denk bijvoorbeeld aan overuren en het versneld uitrollen van identificatie- en registratie'straten» – in kaart. Voor 2015 betreft dit ca. € 10 mln.

**Vraag:**
Kan de Minister de maatregelen opsommen die genomen zijn in het kader van terreurbestrijding? Kan de Minister leren van de ervaringen die Israël opdeed in de strijd tegen terreur? Is de Minister bereid agenten in 2016 adequaat te bewapenen?

**Antwoord:**
**Vraag**
Kan de Minister de maatregelen opsommen die genomen zijn in het kader van terreurbestrijding?

**Antwoord**
- De 38 maatregelen binnen het Actieprogramma Integrale Aanpak Jihadisme vormen het antwoord op deze jihadistische dreiging.
- De uitvoering van de maatregelen is in volle gang. De afgelopen maanden hebben gemeenten, lokale partijen, het OM, de NP, KMar, sociaal-maatschappelijke instellingen en andere partners gezamenlijk grote inspanningen geleverd om jihadisme te bestrijden en om dit Actieprogramma uit te voeren. Bij alle betrokken diensten en overheden is sprake van een grote urgentie om de problematiek aan te pakken.
- Met de aangekondigde uitbreiding van de wetgeving kan de aanpak nog verder worden uitgebreid.
- Periodiek rapporteer ik de Tweede Kamer over de voortgang van de uitvoering van het Actieprogramma.

**Vraag**
Kan de Minister leren van de ervaringen die Israël opdeed in de strijd tegen terreur?

**Antwoord**
- Het kabinet hecht grote waarde aan het internationaal uitwisselen van ervaringen en expertise op het gebied van terrorismebestrijding en het tegengaan van radicalisering.
- Vooral in Europees verband zijn sterke samenwerkingen zichtbaar. Zo is er de EU-Kopgroep die en marge van elke JBZ-raad met een aantal bij de uitreizigersproblematiek betrokken landen bijeenkomt.
- Ook is Nederland actief in het Europese «Radicalisation Awareness Network»; een netwerk voor uitwisseling tussen (eerstelijns) professionals. Het secretariaat van dit netwerk ligt bij een Nederlandse organisatie.
- Over de samenwerking met specifieke landen op specifieke onderwerpen kan ik geen uitspraken doen.

**Vraag**
Is de Minister bereid agenten in 2016 adequaat te bewapenen?

**Antwoord**
Zoals ik al aan Tweede Kamer heb laten weten, zijn er maatregelen getroffen om de specialistische diensten van de politie adequaat te bewapenen en zijn er maatregelen getroffen zodat de politie snel kan optreden, onder andere door versterking van de Dienst Speciale Interventies (DSI) en het instellen van Rapid Response Teams.

**Vragen van het lid Weerdenburg, V.D.D. van (PVV)**

**Vraag:**
Durft de Staatssecretaris zijn hand er voor in het vuur te steken dat in gesprekken met de heer Erdogan in het kader van de opvang van asielzoekers niet is gesproken over de opvang van 500.000 vluchtelingen in Europa?

**Antwoord:**
Ik ben niet bij alle gesprekken geweest die met de heer Erdogan zijn gevoerd dus het gaat wat ver om mijn hand daarvoor in het vuur te steken. Hervestiging is wel summier genoemd in het Actieplan dat is afgesproken naar aanleiding van de top met Turkije op 29 november jl., maar hierin zijn geen aantallen genoemd. Vandaag verschijnt een aanbeveling van de Europese Commissie over een vrijwillig systeem van humanitaire toelating vanuit Turkije, naar verwachting zonder concrete voorstellen in termen van aantallen. Na bestudering hiervan zal ik de Kamer op de gebruikelijke wijze informeren.

**Vragen van het lid Ruers, R.F. (SP)**

**Vraag:**
Kan de Minister toezeggen dat als bij de voorjaarsnota blijkt dat er meer geld nodig is, hij hier ook voor gaat zorgen?

**Antwoord:**
In de Tweede Kamer heb ik in reactie op de drie moties over de Rechterlijke Macht, Politie en het OM, die alle drie ook verwijzen naar de Voorjaarsnota 2016, aangegeven dat indien er extra middelen noodzakelijk zijn ik mij hiervoor hard zal maken. Dat begint met het inzichtelijk maken van hetgeen dat nodig is. Hiervoor lopen nu diverse onderzoeken zoals ook genoemd in de moties. Daarnaast gaat het om de budgettaire ruimte

die er is binnen mijn eigen begroting en indien noodzakelijk binnen het kabinet.

**Vraag:**
Bezuinigingen in de gehele keten leiden tot chaos op alle niveaus en op elk onderdeel. Het toegezegde bedrag is te laat en te weinig. Hierdoor komt de rechtsstaat in gevaar. Graag een reflectie hierop van de Minister.

**Antwoord:**
De keten is in beweging. De instelling van het programma VPS heeft geleid tot veel veranderingen die juist nodig zijn voor een goed functionerende rechtsstaat. Er zijn recent tussen departement en ketenorganisaties afspraken gemaakt over een permanente vorm van ketensamenwerking. Deze afspraken, waarover ik u nog dit jaar nader bericht, richten zich onder meer op de verbetering van de logistieke samenwerking en de verdere ontwikkeling en inrichting van de gezamenlijke (IT-)voorzieningen.

Ook de rechtspraak ondergaat diverse ingrijpende veranderingen. Zo heeft de invoering van de wet herziening van de gerechtelijke kaart en de voorbereidingen in het kader van het programma Kwaliteit en Innovatie geleid tot veel aanpassingen. De aanpassingen zijn noodzakelijk en zorgen er in mijn ogen niet voor dat de rechtsstaat in gevaar is. Zo concludeerde ook de commissie Cohen in haar vorig jaar verschenen evaluatierapport.

**Vraag:**
Het zou de Minister sieren als de bezuiniging op de rechtshulp, die 1 februari dit jaar door een AMvB is doorgevoerd, wordt teruggedraaid. Is de Minister bereid om de daarmee gemoeide besparing op de begroting te halen uit de extra reservering van € 138 mln.?

**Antwoord:**
De AMvB die op 1 februari is ingevoerd was mede voorwerp van onderzoek door de commissie Wolfsen. In het voorjaar stuur ik u de kabinetsreactie op de aanbevelingen van de commissie Wolfsen. Daar kan ik nu niet op vooruit lopen. In de kabinetsreactie zal worden ingegaan op de vraag of de AMvB wordt teruggedraaid en zo ja, in hoeverre de reservering van € 138 mln. hiervoor wordt ingezet.

**Vragen van het lid Reurs, R.F. (SP)**

**Vraag:**
Erkent de Minister dat toegang tot het recht een onvervreemdbaar onderdeel van de rechtsstaat is en dat daarop niet mag worden bezuinigd?

**Antwoord:**
Met het lid Ruers ben ik het eens dat de toegang tot het recht een onvervreemdbaar onderdeel van de rechtsstaat is. Met de toegang tot het recht zijn hoge kosten gemoeid. Daarvoor kunnen wij de ogen niet sluiten. Het is noodzakelijk de kosten structureel beheersbaar te maken om het stelsel van rechtsbijstand ook in de toekomst te kunnen waarborgen. Daarom heeft de commissie Wolfsen de opdracht gekregen hiervoor aanbevelingen te doen. Bij elke maatregel weeg ik in hoeverre de toegang tot het recht daarbij nog in voldoende mate is gewaarborgd. Want aan de toegang tot het recht wil ik niet tornen.

**Vragen van het lid Strik, M.H.A. (GroenLinks)**

**Vraag:**
Terwijl het ministerie is uitgebreid met het beheer van de politie vanuit het idee dat het de samenwerking tussen de politie en het OM zou verbeteren, liggen beide ketenpartners onder vuur. Moeten we niet concluderen dat het experiment is mislukt?

**Antwoord:**
Nee, de afgelopen jaren is de samenwerking in de gehele keten – bestuur, politie, OM, ZM – sterk verbeterd. In de Veiligheidsagenda 2015–2018 zijn afpraken gemaakt tussen de gezagsdragers – burgemeesters en het OM –, de koprschef van de nationale politie en mijzelf. De resultaten van de eerste tien maanden van dit jaar zijn goed.

Of door een volgend kabinet andere keuzes worden gemaakt is nu niet aan de orde. Een discussie hierover kan plaatsvinden in het kader van een volgende kabinetsformatie. Het kabinet ziet geen aanleiding hierop vooruit te lopen.

**Vraag:**
Ministerie van Veiligheid en Justitie lijkt onbeheersbaar en gaan van crisis naar crisis. Dit heeft ook invloed op het vertrouwen in de politiek. Wat is de analyse van de Minister en hoe gaat hij de keten structureel versterken?

**Antwoord:**
Zoals ik in de antwoorden op de vragen van de leden Van Bijsterveld en Engels heb aangegeven zijn er in het kader van het programma VPS doelstellingen vastgesteld en verbetermaatregelen getroffen om de prestaties van de strafrechtketen te versterken. Het programma ligt op koers. Daarnaast hebben het departement en de ketenorganisaties recent afspraken gemaakt over structurele ketensamenwerking. Deze afspraken gaan onder meer over de verbetering van de logistieke samenwerking, de verdere ontwikkeling en inrichting van de gezamenlijke (IT-)voorzieningen en het ontwikkelen van ketenprestatieindicatoren, waarmee de prestaties van de strafrechtketen beter kunnen worden gemonitord. U ontvangt nog dit jaar een afschrift van de voortgangsrapportage VPS die ik aan de Tweede Kamer stuur, waarin deze afspraken toegelicht.

**Vraag:**
Bij de nationale politie is sprake van een reductie van 5000 arbeids-plaatsen, een tekortschietende kwaliteit van de opsporing en een tekort aan wijkagenten. Hoe gaat de Minister deze cruciale taken versterken?

**Antwoord:**
De operationele sterkte van de nationale politie is vastgesteld op 49.500 fte. Op dit moment is de sterkte nog hoger. Met de korpschef en de burgemeesters heb ik – ook gisteren, 14 december jl. – goede afspraken gemaakt om in 2016 volledig te voldoen aan de norm voor de wijkagenten (1 wijkagent/5000 inwoners), zowel landelijk als per eenheid.

In de Contourennota Opsporing, die ik op 23 november jl. aan de Tweede Kamer zond, heb ik geschetst hoe de kwalitatieve versterking van de opsporingsfunctie de komende vijf tot tien jaar zal plaatsvinden. Naast het op orde brengen van bijvoorbeeld de parate kennis van bevoegdheden, is een belangrijk onderdeel de instroom van hoogwaardig personeel voor fenomenen zoals financieel-economische criminaliteit, contraterrorisme en cybercreiminaliteit. De komende drie jaar stromen 600 fte van deze specialisten in.

De reductie van het politiepersoneel vindt grotendeels plaats in de bedrijfsvoeringsfuncties.

**Vraag:**
Weet de Minister of met de extra 15 miljoen euro de extra kwaliteit bij de Raad voor de Rechtspraak is geborgd? Hoe weet de Minister dit?

**Antwoord:**
Voor investeringen in het programma Kwaliteit en Innovatie is een bedrag van € 20 mln. in 2016 en € 25 mln. structureel aan het budget van de Rechtspraak toegevoegd. Kwaliteit is onderwerp van de driejaarlijkse prijsonderhandelingen die momenteel gaande zijn. Op de uitkomsten hiervan kan ik niet vooruitlopen.

**Vraag:**
Slechte of complexe wetgeving zorgt voor stijgend beroep op advocaten. Wat gaat de Minister hier aan doen?

**Antwoord:**
De commissie Wolfsen noemt een aantal oorzaken voor de toename van de kosten van gesubsidieerde rechtsbijstand. De commissie wijst op een toename van het aantal wetten en de complexiteit hiervan en doet daarbij een aanbeveling. In de kabinetsreactie, die in het voorjaar van 2016 zal volgen, zal op deze aanbeveling worden ingegaan. In algemene zin merk ik op dat de regering – ter uitvoering van de in 2013 door de Tweede Kamer aangenomen motie van de leden Berndsen en Oskam – zich voortdurend inspant om in de toelichting op nieuwe wetsvoorstellen het verwachte effect op het gebruik van rechtsbijstand zo goed mogelijk te beschrijven.
In reactie op de vraag van het lid Strik wil ik reeds het volgende opmerken. Ieder ministerie is verantwoordelijk voor de eigen wetgeving en draagt er zorg voor dat de door hen opgestelde wet- en regelgeving begrijpelijk, uitvoerbaar en handhaafbaar is.
Ik ben verantwoordelijk voor de rijksbrede kwaliteit van wetgeving en toets alle wetsvoorstellen en voorgenomen algemene maatregelen van bestuur daarop.
Aandacht voor kwaliteit van wetgeving houdt ook in het op orde brengen en bij de tijd houden van de grote algemene wetboeken als de Algemene wet bestuursrecht en het Burgerlijk Wetboek. In het actuele omvangrijke traject dat leidt tot modernisering van het Wetboek van Strafvordering heb ik alle betrokken partijen, waaronder de advocatuur, in een zo vroeg mogelijk stadium actief opgezocht om samen te zorgen dat de wetgeving goed aansluit bij de beoogde doelstellingen en niet onnodig complex is.

Verder werk ik met mijn ambtgenoten van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Economische Zaken aan een programma om de toekomstbestendigheid van wetgeving en het wetgevingsproces te versterken (zie ook Kamerstukken II, 2014/15, 33 009, nr. 10). Het voorkomen van onnodige regels en werken aan een open en digitaal wetgevingsproces zijn twee hoofdlijnen van dit programma. We blijven aandacht besteden aan de vraag of wetten niet onnodig complex zijn. Tegelijkertijd moeten we ook erkennen dat zaken soms complex zijn en dat bijvoorbeeld in een digitale, internationale omgeving wetgeving op dergelijke gebieden haast onvermijdelijk complex is.

**Vraag:**
Wanneer kan de Eerste Kamer de kabinetsreactie op de rapporten rechtsbijstand verwachten? Wat betekent dat voor de bezuiniging die dit jaar wel is ingevoerd, o.a. m.b.t. de puntentoekenning en de hoogte van de vergoedingen?

**Antwoord:**
Het kabinet zal in het voorjaar van 2016 een reactie op het rapport van de commissie Wolfsen aan uw Kamer sturen. Ik kan daarop niet vooruitlopen.

In deze kabinetsreactie zullen niet alleen de keuzes voor de toekomst staan maar ook de budgettaire gevolgen van die keuzes voor de begroting 2017. Op de manier waarop de reservering van € 138 mln. wordt ingezet zal ik ingaan in de Voorjaarsnota.

**Vraag:**
Welke standaarden hanteert het kabinet voor de kwaliteit van onze rechtsstaat en wat hebben we daarvoor over? Welk toetsingskader heeft het kabinet hiervoor ontwikkeld? De rechtsstaat mag toch nooit als een sluitpost behandeld worden. Daarom graag de visie van de Minister op de vereisten van een adequate rechtsstaat.

**Antwoord:**
Het is belangrijk om standaarden voor de kwaliteit voor de rechtsstaat goed te omschrijven. Het argument dat de rechtsstaat dreigt te worden aangetast, wordt snel genoemd, zonder dat precies duidelijk is waarop wordt gedoeld. Over de inhoud van het begrip rechtsstaat kunnen brede rechtsfilosofische beschouwingen worden gehouden. Voor een vruchtbare discussie is het zinvol om het tot de kern te beperken.
In navolging van het WRR-rapport van Cees Schuyt uit 2002 is de rechtsstaat te typeren als de staatsvorm die de overheid aan het recht bindt door grondrechten, het legaliteitsbeginsel, de machtenscheiding tussen wetgever, bestuur en rechter en een adequate toegang tot de onafhankelijke rechter.

Deze standaarden vormen een globaal toetsingskader. Daarbij is het goed om te benadrukken dat de rechtsstaat een levend instrument is. De rechtsstaat is niet statisch, maar krijgt continu gestalte in concreet overheidshandelen, correct overheidsoptreden en doordachte regelgeving. Het gelijkheidsbeginsel en de fundamentele vrijheden vormen het hart van onze democratische rechtsstaat. Zij vormen de morele kern van ons toetsingskader en handelen. De permanente dialoog met het parlement en de toets door de rechter vormen een dynamisch kader voor rechtsstatelijk handelen.

De rechtsstaat is voor het kabinet geen sluitpost. Er worden tal van maatregelen genomen om de rechtsstaat bij de tijd te houden en te versterken. Zie bijvoorbeeld maatregelen zoals:
- het opnemen in de Grondwet van het recht op een eerlijk proces door een onafhankelijke rechter;
- het wetsvoorstel KEI;
- de modernisering strafvordering;
- het versterken van de positie van slachtoffers en getuigen in de strafrechtspleging;
- een adequate toegang tot het recht voor minder draagkrachtigen naar aanleiding van het advies van de commissie Wolfsen.

Dat over die maatregelen wordt gediscussieerd is het bewijs dat de rechtsstaat leeft.

**Vraag:**
Door hoge instroom zijn wachttijden langer geworden. Wat gaat de Staatssecretaris hier aan doen?

**Antwoord:**
Om de voorraden en de wachttijden als gevolg van de hoge instroom beheersbaar te houden heb ik enerzijds gezorgd dat de IND extra capaciteit tot zijn beschikking heeft en anderzijds procesaanpassingen doorgevoerd. Hierbij kunt u denken aan weekendopenstelling, en de implementatie van het zogenaamde «sporenbeleid».
Met deze maatregelen kan de IND effectievere procedures voeren en bij blijvend hoge instroom verdere oploop van de wachttijden temperen.

**Vraag:**
Klopt het dat het COA aanbiedingen van gemeenten met kleine opvanglocaties afslaat? Hoe zit dat? Wordt gekozen voor grootschaligheid uit financiële overwegingen?

**Antwoord:**
Ik wil een stabiele opvangsituatie creëren, waarbij er structureel voldoende bedden beschikbaar zijn. Om deze uitdaging het hoofd te bieden is het van belang dat we ons realiseren dat we in dit vraagstuk één gemeenschappelijk belang hebben, namelijk dat er adequate opvang is voor iedereen die daar recht op heeft. Dit moet dan ook het vertrekpunt zijn waarbij kleinschaliger opvang zeker niet wordt uitgesloten.

Dit is dan ook de insteek van het recent gesloten bestuursakkoord tussen Rijk en gemeenten. Hiervan is de insteek om, rekening houdend met zowel maatschappelijke kosten en draagkracht, te komen tot een mix van grootschalige en kleinschaliger opvang. Bijvoorbeeld in de vorm van kleinere onzelfstandige vestigingen van in ieder geval 200+ opvangplekken als onderdeel van een grote vestiging. De kleinere vestigingen maken zo veel mogelijk gebruik van de voorzieningen van de grote locatie in een satellietmodel. Idealiter zijn de grootschalige locaties op- en afschaalbaar, zodat flexibel kan worden omgegaan met groei en krimp.

**Vraag:**
De dekking van de kosten voor extra asielbudget mag niet ten koste gaan van ODA-gelden. Wat gaat de Staatssecretaris doen? Gaat hij extra middelen organiseren of de ODA-gelden verhogen?

**Antwoord:**
Het kabinet heeft in de najaarsnota de extra kosten voor 2016 zichtbaar gemaakt en van dekking voorzien. Conform gebruikelijke systematiek zal ook in 2016 de instroom tweejaarlijks worden geactualiseerd (voorjaars- en najaarsnota). Uitgangspunt daarbij blijft dat de eerstejaarsopvang van asielzoekers op basis van de OESO DAC-criteria aan ODA kan worden toegerekend.

**Vraag:**
Heeft het kabinet zo weinig vertrouwen in de eigen naleving van de verdragen VN-verdrag inzake culturele, technische en sociale rechten en het kinderrechtenverdrag? Toch draait het kabinet, om deze verdragen door ons te rectificeren. Het kabinet negeert nu al 1,5 jaar een motie van deze Kamer. Een regering hoort een motie uit te voeren, en zo niet op zijn minst verantwoording af te leggen. Vraag aan de Minister om tekst en uitleg te geven.

**Antwoord:**
De facultatieve protocollen bij deze verdragen zijn een relatief korte periode geleden in werking getreden. Momenteel heeft het toezichthoudend comité bij het VN-verdrag Handicap slechts in een tiental zaken zijn zienswijzen gepubliceerd. Het comité bij IVESCR-verdrag en het comité bij het Kinderrechtenverdrag hebben beide één zienswijze

gepubliceerd. Naar verwachting zal het aantal zienswijzen overigens snel toenemen.
Het individueel klachtrecht is een relatief nieuwe taak voor deze comités. Het is dus lastig te voorzien hoe het zal omgaan met klachten over sociaaleconomische kwesties in de aangesloten landen.
Daar komt bij dat de verdragen raken aan veel terreinen van het maatschappelijk leven en een zeer breed scala aan mensenrechten bevat. Het maken van een inschatting of de protocollen gevolgen hebben voor Nederland en zo ja, welke dat zijn, is daardoor uiterst gecompliceerd. Dit alles maakt dat het zowel juridisch als politiek niet eenvoudig is te komen tot een besluit tot ratificatie.
Hierbij moet worden bedacht dat de doorwerking van niet-bindende zienswijzen van internationale toezichthouders gemakkelijk doorwerken in het Nederlands recht. Het is niet ondenkbaar dat juist daarom de besluitvorming in Nederland ingewikkelder is dan elders.

**Vraag:**
Burgerinitiatieven voor aanbieden van taallessen worden afgehouden door de (lokale) overheid. Herkent de Staatssecretaris dit en keurt hij dit met ons af? Is de Staatssecretaris bereid toe te zeggen dat op alle locaties ruimte wordt geboden aan private partijen om taalles te geven?

**Antwoord:**
Ik herken dit niet. In de COA-opvanglocaties worden taallessen geboden aan verschillende doelgroepen. Aan asielzoekers op de COA-locaties wordt basaal Nederlands geboden. Vrijwilligers spelen hierbij een belangrijke rol.
Vergunninghouders die verblijven in de opvang krijgen Nederlandse les door erkende NT2- docenten, als onderdeel van het programma voorbereiding op inburgering. Gelet op het langdurig verblijf van vreemdelingen in de opvang van wie de kans reëel is dat ze uiteindelijk een (tijdelijke) vergunning krijgen heb ik – in lijn met de aangenomen motie Kuiken/ Marcouch- aan het COA gevraagd om voor deze groep te bezien of het mogelijk is om binnen de bestaande budgettaire kaders Nederlandse les aan te bieden.

Het COA onderzoekt in dit kader de mogelijkheden om het huidig aanbod basaal Nederlands te verbreden en verder te ontwikkelen, naar bijvoorbeeld ook de noodopvanglocaties.
Het is niet zo dat een ieder zomaar een COA-locatie kan op lopen, bijvoorbeeld om daar Nederlandse les te geven. Dat heeft er mee te maken dat het COA niet iedereen toe laat op locaties vanuit met name het oogpunt van veiligheid en beheersbaarheid. Er geldt een bezoekersregeling en een bezoekersadministratie. Daarnaast geldt voor vrijwilligers werkzaam op een locatie dat zij standaard worden gescreend en in het bezit moeten zijn van een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG). Particulieren kunnen uiteraard wel in contact treden met het COA om de mogelijkheden te bespreken en afspraken te maken.

**Vraag:**
Kan de Staatssecretaris uitleggen waarom het zo lang duurt? Als dit tempo aanblijft dan zijn de 160.000 vluchtelingen pas in 2050 herverdeeld, zo is al berekend. Welke maatregelen neemt de Europese Unie om het te versnellen? Is het juist dat Frontex bepaalt wie wordt doorgelaten naar een asielprocedure of naar UNHCR? Iedereen die asiel verzoekt, zou toch moeten worden beoordeeld door daarvoor opgeleide ambtenaren? Het loopt slecht met de hotspots, het ontbreekt aan alle randvoorwaarden en het lijkt of iedereen op elkaar wacht. Zouden de lidstaten niet meer nationale beslisambtenaren beschikbaar moeten stellen om die processen te ondersteunen?

**Antwoord:**
Het herplaatsingsproces en de hotspot-aanpak zijn nauw met elkaar verweven, waarbij de kern is dat we de migratiestromen weer beheersbaar krijgen. Dat is het uiteindelijke doel van de hotspot-benadering. Als de hotpots goed werken, en de identificatie en registratie van asielzoekers die de EU binnenkomen dus op orde is, dan is herplaatsing aan de orde. Maar dit vraagt bijvoorbeeld meer operationele hotspots dan nu het geval is. Ik zou ook liever al verder zijn met de hotspots, maar het is nu eenmaal een grote logistieke operatie die de nodige infrastructuur, personeel en middelen vraagt. Nederland levert ook zijn bijdrage om snel meer hotspots operationeel te krijgen. Gedurende een periode van twee jaar zal Nederland zes fulltime experts ter beschikking stellen in antwoord op het verzoek van het Europees Ondersteuningsbureau voor asielzaken (EASO). Daarmee levert Nederland de grootste structurele bijdrage aan EASO. Daarnaast stelt Nederland ongeveer 35 experts (grenswachters en tolken) en twee landvoertuigen van Koninklijke Marechaussee ter beschikking aan Frontex.

Er is dus ondersteuning in de hotspots van de Europese agentschappen, bijvoorbeeld bij identificatie, vaststelling nationaliteit, en registratie – naast Frontex, zijn ook EASO en Europol actief – maar het is de lidstaat zelf die de verantwoordelijkheid houdt en bepaalt of een migrant in aanmerking komt voor herplaatsing, de nationale asielprocedure instroomt, of terug moet. Dat is de meerwaarde van een hotspot-aanpak, namelijk dat de Europese agentschappen en nationale autoriteiten hun expertise bundelen.

**Vraag:**
Waarop baseert de Staatssecretaris zijn verwachting dat Turkije het vluchtelingenverdrag ook voor niet-Europese vluchtelingen gaat naleven? Bijvoorbeeld op het punt van toegang tot de arbeidsmarkt.

**Antwoord:**
In het stappenplan (roadmap) voor visaliberalisering is met Turkije is afgesproken dat de (toepassing van) Turkse migratiewetgeving in lijn moet zijn met Europese en internationale standaarden, waaronder het VN-Vluchtelingenverdrag. Dit kan onder andere door de manier waarop Turkije bestaande, nationale asielwetgeving toepast. Turkije heeft de ambititie uitgesproken dat het versneld de voorwaarden van dit stappenplan zal vervullen. Doel is dat dit in de zomer van 2016 wordt behaald.
Het is van belang dat Turkije vluchtelingen een mate van bescherming beidt, met bijbehorende rechten, die gelijk is aan het VN-Vluchtelingenverdrag. Tijdens de bijeenkomst op 29 november tussen de EU en Turkije zijn verder – als onderdeel van het gezamenlijke actieplan (deel I) – expliciet afspraken gemaakt over de integratie van Syrische vluchtelingen, en dan in het bijzonder een perspectief op arbeid en onderwijs.

**Vragen van het lid Bikker, M.H. (Chr. Unie)**

**Vraag:**
– checks and balances invoeren bij VenJ, en – het terugbrengen van het beheer van de politie naar BZK. Heeft de Minister dit ter hand genomen?

**Antwoord:**
Het onderbrengen van de veiligheidstaken bij mijn ministerie zorgt voor een betere samenwerking in de strafrechtketen en waarborgt dat de taken van de politie voor de openbare orde en de opsporing beide steeds evenwichtig in ogenschouw worden genomen. Ik verwijs naar hetgeen de

Minister-President hierover heeft gezegd in zijn reactie op de motie-De Graaf bij de APB in de Eerste Kamer dit najaar.
De «checks and balances» en het evenwicht van machten worden gegarandeerd door verdeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden tussen de staatsmachten. Of op een bepaald beleidsterrein verantwoordelijkheid al dan niet met een collega-minister wordt gedeeld, is niet van invloed op de aard en de omvang van de ministeriële verantwoordelijkheid en ook niet op de scheiding der machten.
Wat betreft mogelijke veranderingen in de departementale indeling herhaal ik wat zowel mijn ambtgenoot van BZK als ik eerder deze maand in antwoord op vragen van de Tweede Kamer al aangaven:
– Of door een volgend kabinet andere keuzes worden gemaakt is nu niet aan de orde.
– Een discussie hierover kan plaatsvinden in het kader van een volgende kabinetsformatie.
– Het kabinet ziet geen aanleiding hierop vooruit te lopen.

**Vraag:**
De 7 rechtbanken blijven open. Houdt de Minister vast aan de afspraken zoals gemaakt bij de herziening van de gerechtelijke kaart? Kan hij dit toezeggen?

**Antwoord:**
Sinds de herziening van de gerechtelijke kaart is de geografische toegankelijkheid van rechtspraak gewaarborgd met de 32 bij amvb aangewezen zittingsplaatsen van de rechtspraak. Deze 32 zittingsplaatsen staan vast en er is geen wijziging in de aanwijzing voorzien. Welke zaakspakketten op deze 32 zittingsplaatsen worden aangeboden wordt geregeld in het zaaksverdelingsreglement. Vast staat dat in alle 32 zittingsplaatsen zaken zullen worden behandeld die dicht bij de burger staan. De Tweede Kamer heeft daarvoor ook een kader meegegeven, namelijk de motie-Helder (TK 32 891, nr. 12), de motie-Çörüz (TK 32 891, nr. 13) en de motie-Recourt (TK 32 891, nr. 19). Verder biedt de wet flexibiliteit en ruimte voor differentiatie in de zaakspakketten van de zittingsplaatsen. In de praktijk bestaat van oudsher al differentiatie in de zaaksverdeling.

Ik zal de komende periode indachtig de motie-Oskam c.s. (TK 34 300 IV, nr.34) het overleg met de Raad voor de rechtspraak voortzetten over de huisvesting en de invulling van zaakspakketten. Daarbij is van belang dat geen sprake kan zijn van de financiering van leegstand, zoals de motie ook stelt. Het resultaat hiervan wordt bij Voorjaarsnota ingebracht.

**Vraag:**
Wanneer wordt de Eerste Kamer geïnformeerd over de extra investeringen waar in de najaarsnota over gesproken wordt?

**Antwoord:**
Woensdag 16 december wordt de Najaarsnota 2015 besproken in de Tweede Kamer. Daarna zal deze, inclusief de tweede suppletoire begroting, aan uw Kamer worden aangeboden.

**Vraag:**
Wetgeving prostitutie gaat traag door de Kamers. Kan de Minister toezeggen dat hij zich wil inzetten voor een spoedige behandeling in 2016?

**Antwoord:**
De schriftelijke voorbereiding van de novelle in de Tweede Kamer is afgerond, dus op dit moment is de Tweede Kamer aan zet. Waar mogelijk

zal ik uiteraard bijdragen aan een voortvarende afhandeling in beide Kamers.

**Vraag:**
Is de Minister er van overtuigd dat met het extra aangekondigde geld voor de rechtspraak deze nu uit de rode cijfers is?

**Antwoord:**
Er is geen sprake van rode cijfers bij de Rechtspraak. De rechtspraak beschikt op dit moment nog over meer dan € 80 mln. aan reserves: € 58 mln. egalisatiereserve en € 23 mln. eigen vermogen.

Wel heeft de Raad in zijn Meerjarenplan aangegeven extra middelen nodig te hebben, in de orde van grootte van circa € 50 mln. per jaar. Het Meerjarenplan is de inzet van de Rechtspraak in de prijsonderhandelingen voor de jaren 2017–2019. Deze prijsonderhandelingen zijn op dit moment aan de gang. Ik kan op de uitkomsten van deze onderhandelingen niet vooruit lopen.

Ook heb ik geconstateerd dat de oorspronkelijke begroting van VenJ, zoals op Prinsjesdag ingediend, op het terrein van de Rechtspraak knelt. Daarom is er een bedrag van € 20 mln. in 2016 en € 25 mln. structureel vanaf 2017 toegevoegd aan het budget van de Rechtspraak. Ik heb er vertrouwen in dat met deze extra injectie, in combinatie met de aanwezige reserves van de Rechtspraak, de benodigde investeringen kunnen worden gedaan.

**Vraag:**
Voorheen konden tegenvallers met de opbrengst van schikkingen worden opgevangen. Hoe vangt de Minister nu toekomstige tegenvallers op?

**Antwoord:**
Het is inderdaad waar dat in het verleden tegenvallers zijn opgevangen door incidentele meevallers uit hoofde van schikkingen. Het is echter geen deugdelijk structureel begrotingsbeleid om voor onverhoopte tegenvallers afhankelijk te moeten zijn van niet voorziene grote schikkingen.
Omdat grote schikkingen, gezien over een langere periode, zich wel voordoen, heeft het kabinet besloten deze nu als ontvangst te gaan ramen. Er is een gemiddelde opbrengst geraamd. Mijn streven is een begroting op te stellen die niet tot tegenvallers leidt. Mochten er zich in de loop van de begrotingsuitvoering toch tegenvallers voordoen, dan zal afhankelijk van de vraag welke tegenvallers het betreft een passende dekking worden gezocht.

**Vraag:**
Wat is het streven van de Staatssecretaris op het terrein van integratie van asielzoekers?

**Antwoord:**
Integratie is voor asielzoekers in beginsel nog niet aan de orde omdat er nog geen duidelijkheid is of iemand in Nederland mag blijven of niet. Gelet op het langdurig verblijf van vreemdelingen in de opvang van wie de kans reëel is dat ze uiteindelijk een (tijdelijke) vergunning krijgen heb ik wel – in lijn met de aangenomen motie Kuiken/Marcouch- aan het COA gevraagd om voor deze groep te bezien of het mogelijk is om binnen de bestaande budgettaire kaders Nederlandse les aan te bieden.

Beste bijdrage aan integratie is zo spoedig mogelijk na statusverlening het AZC te verlaten en in een gemeente te gaan wonen. De gemeente hebben hierin een aanzienlijke achterstand. Daarom zijn in het bestuursakkoord

van 27 november 2015 verschillende maatregelen opgenomen om de uitstroom te versnellen.

De inspanningen op het gebied van integratie voor vergunninghouders zijn opgenomen in het bestuursakkoord verhoogde asielinstroom van 27 november jl. Zo wordt er extra geïnvesteerd in de maatschappelijke begeleiding van vergunninghouders. Door de maatschappelijke begeleiding wordt praktische hulp geboden aan vergunninghouders, maar is er ook ruimte voor begeleiding met het oog op integratie en participatie.

**Vraag:**
Kan inzichtelijk worden gemaakt hoe de kasschuif uitpakt?

**Antwoord:**
Door middel van een kasschuif wordt de benodigde dekking voor de extra middelen over de meerjarencijfers verdeeld, opdat er een uitgavenreeks ontstaat die in overeenstemming is met het tempo van de verwachte bestedingen. De kasschuif is dus een technisch instrument en heeft in principe geen betrekking op beleidsaspecten. Hoe de kasschuif van jaar op jaar exact wordt vormgegeven zal per jaar bezien moeten worden.

**Vraag:**
Hoe kon de Minister denken dat alle problemen met de begroting 2016 kunnen worden weggenomen? Wat zegt dit over de begrotingssystematiek? Graag een reactie van de Minister.

**Antwoord:**
Elke begroting borduurt in grote mate voort op de eerdere begroting. Zo ook de begroting 2016. Daarbij geldt voor de begroting van VenJ dat er in de ontwerpbegroting nog van werd uitgegaan dat diverse wetsvoorstellen zouden leiden tot substantiële opbrengsten. Het was tegelijkertijd onzeker of deze wetsvoorstellen op voldoende steun konden rekenen in het parlement. Met name na het indienen van de ontwerpbegroting is, zowel in de Tweede als ook in de Eerste Kamer, expliciet gemaakt dat er geen politieke steun zou zijn voor een ongewijzigde begroting. Het kabinet heeft deze politieke signalen serieus genomen en is met een aanvulling gekomen in de vorm van de 20 november brief om de begroting meer solide te maken. De extra middelen en de dekking zijn verwerkt in de nota van wijziging. Ook al is dit niet gebruikelijk, het past wel degelijk in de begrotingssystematiek. Immers, ook begrotingswetten zijn wetten die in overleg met het parlement tot stand komen. Het amendementsrecht van de Tweede Kamer onderstreept de rol van het parlement in dit proces. Ook de nota van wijziging kan in hoge mate gezien worden als het resultaat van de parlementaire behandeling van de begroting van VenJ.

**Vraag:**
De begroting biedt een het begin van een oplossing voor de politie, rechtbanken, OM en reclassering. Tegelijk valt wel op dat in de analyse van de problemen van het ministerie eigenlijk alleen de opsomming staat die reeds in de weken daarvoor in de kranten werd vermeld. Is daarmee nu alles boven water? Of wordt richting voorjaarsnota, of eventueel begroting 2017 nog eens een spade dieper gestoken? Hoe informeert de Minister de Kamer daarover?

**Antwoord:**
Op dit moment lopen er diverse onderzoeken op diverse beleidsterreinen van het ministerie. Daarnaast zal ik in het voorjaar van 2016 komen met een beleidsreactie op de aanbevelingen van de commissie Wolfsen. In de Tweede Kamer heb ik aangegeven – mede in reactie op de diverse moties

die verwijzen naar de Voorjaarsnota 2016 – dat ik mij hard zal maken voor eventuele extra benodigde middelen. Daarover zal ik zowel de Tweede als de Eerste Kamer informeren ten tijde van de Voorjaarsnota 2016.

**Vraag:**
Het heeft mijn fractie zeer verbaasd dat de grote vluchtelingenproblematiek geen vertaling vond in de begroting. In het voorliggende voorstel is dat voor 2016 wel het geval. Maar dan ook alleen voor 2016. Waarom deze keuze? Waarom kiest het kabinet er voor om elk jaar op een andere manier de eerstejaarsopvang van asielzoekers te bekostigen? Daarnaast valt op dat de middelen die de EU beschikbaar heeft gesteld voor de herverdeling van vluchtelingen worden aangewend. Dat is legitiem als Nederland zich ook aan de afspraken houdt. Kan de Staatssecretaris een actueel beeld geven? En wat is zijn streven voor 2016? Neemt Nederland haar gehele afspraak dan wel voor zijn rekening?

**Antwoord:**
De asielramingen voor 2016 zijn met veel onzekerheden omgeven. Naarmate je verder in de toekomst kijkt, wordt de onzekerheid steeds groter. De begroting voor 2017 is nog niet aangepast omdat er te veel onzekerheid is over de raming voor 2017 en verder. Ik monitor de asielinstroom nauwgezet. In het voorjaar kan dat leiden tot een aanpassing.

De afspraken over de bekostiging van de eerstejaarsopvang zijn in de afgelopen jaren niet gewijzigd. Wel is de instroom ieder jaar wisselend, wat betekent dat ook het beslag op de ODA-middelen jaarlijks wisselt.

Nederland zal een eerste start maken met het herplaatsen van asielzoekers uit Italië en Griekenland. In Italië is één hotspot operationeel op Lampedusa. We gaan nu kijken hoe dit werkt. Nederland zal beginnen met een beperkt aantal van 50 personen uit Italië. In Griekenland kent de hotspot op Lesbos nog wat opstartproblemen, maar ook daar maken we een start met beperkte aantallen. Ik wil er wel kritisch op blijven en kunnen blijven bewaken dat dit ook goed gaat. Uiteindelijk is en blijft het de bedoeling dat er meer hotspots operationeel worden en dat de registratie van personen die de EU binnenkomen, ook steeds beter op orde wordt gebracht. Nederland heeft in beginsel twee jaar de tijd om de herplaatsingsbesluiten uit te voeren.

**Vraag:**
De Najaarsnota sprak over een extra investering voor IND, COA en gemeenten. Maar er zijn meer betrokkenen. Ik denk aan de politie, onderwijs en hulpverlening. Is hier rekening mee gehouden? Hoe komt dat voor wat betreft de politie in de begroting tot uitdrukking?

**Antwoord:**
In de Najaarsnota heeft het kabinet besloten om voor de direct betrokken organisaties de begroting 2016 te verhogen. Bij Voorjaarsnota bekijkt het kabinet, op basis van de meest recente ontwikkelingen, welke budgetten aanpassing behoeven als gevolg van de hogere asielinstroom. De door u genoemde organisaties worden daar bij meegenomen.

**Vraag:**
Ik heb waardering voor de inzet van de Staatssecretaris om op korte termijn adequate opvang te bieden, maar dit gaat langer duren. Er zijn getraumatiseerde kinderen die nog te vaak moeten verhuizen en te laat onderwijs krijgen of hulp. Dat moet anders. Ik vraag de Staatssecretaris om alles op alles te zetten om dit zo snel mogelijk te veranderen. Wat is zijn streven?

**Antwoord:**
Mijn inzet is erop gericht om – samen met onder meer gemeenten en provincies – een grotere uitstroom te realiseren van vergunninghouders en meer stabiliteit en continuïteit te creëren in de opvang.
Zo willen we crisisnoodopvang overbodig maken. Daarnaast implementeren we een nieuwe opvangmodel voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen. Meer stabiliteit brengen in de opvang is er ook op gericht het aantal verhuisbewegingen zoveel mogelijk te beperken, met name die van gezinnen met kinderen en alleenstaande kinderen. Dat is nu ook al het uitganspunt. Met de huidige instroom en de weinig vrije en beschikbare opvangplekken, zijn verplaatsingen echter niet te voorkomen. Ook wat het aanbieden van onderwijs betreft doen alle betrokken partijen hun uiterste best om zo snel mogelijk het onderwijs geregeld te hebben. Het is echter niet te voorkomen dat op het moment van instroom het onderwijs nog niet ten volle geboden kan worden. Dat heeft eenvoudigweg te maken met de snelheid en omvang van de instroom.

**Vraag:**
Het verdienmodel bij de intensivering van fraudebestrijding – 1 euro investeren – 4 euro opbrengst – wordt door het CPB bij het samenstellen van een verkiezingsprogramma nooit goedgekeurd. Dan is het gewoon 1 euro investeren levert 1 euro op. Staat het Ministerie van Financiën hier ook garant?

**Antwoord:**
Er wordt structureel € 20 mln. extra geïnvesteerd in de aanpak van witwassen en corruptie door de FIOD en het OM. Ervaringen uit het verleden en een businesscase van de FIOD maken het aannemelijk dat de meeropbrengsten op de begroting van Veiligheid en Justitie oplopen tot € 80 mln. in 2020. Voor de opbrengsten staat het Ministerie van Financiën niet garant. Wel zijn er afspraken gemaakt over een gezamenlijke monitoring.

**Vraag:**
Is het dekkingsvoorstel van de aanpassingen op de begroting doorgerekend door het CPB? Al met al zijn de dekkingsvoorstellen erg dun en een punt van zorg voor mijn fractie. Ik zie uit naar een reactie van de Minister op de verschillende onderdelen.

**Antwoord:**
Nee, dit is niet doorgerekend door het CPB. Het is niet gebruikelijk dat partiële aanpassingen van de Rijksbegroting door het CPB worden doorgerekend.

**Vragen van het lid Dijk, D.J.H. van (SGP)**

**Vraag:**
De christelijke normatieve principes hebben afgedaan, maar welke principes schragen nu onze democratische rechtstaat? Wat is de reactie van de Minister op de oproep van Bondskanselier Merkel aan de Duitse bevolking om eens wat vaker naar de kerk te gaan en de bijbel te lezen, om te staan voor christelijke traditie en cultuur. Vindt de Minister zo'n oproep niet aanstekelijk? Is hij bereid, als verantwoordelijk bewindspersoon voor de relatie met de kerken, om hierover eens met de kerken door te spreken?

**Antwoord:**
De grondrechten, zoals neergelegd in de Grondwet en in internationale mensenrechtenverdragen vormen belangrijke normatieve principes waarop onze democratische rechtstaat rust. Godsdienstvrijheid en de

scheiding van kerk en staat zijn belangrijke kernwaarden van de democratische rechtstaat.

Het past naar mijn oordeel niet bij de Nederlandse verhouding tussen kerk en staat om als Minister een dergelijke oproep te doen. Desalniettemin ben ik bereid om in het volgende overleg dat ik met de kerkgenootschappen heb over dit onderwerp van gedachten te wisselen.

**Vraag:**
We hebben ons gericht op een nieuwe a-christelijke cultuur, maar heeft zij wel wortels? Restanten die herinneren aan het christelijk verleden zijn vervangen. Is onze democratische rechtstaat denkbaar zonder christelijk moraal?

**Antwoord:**
In Nederland kennen we godsdienstvrijheid, die in de weg zou staan aan het voorschrijven van een specifieke religieuze moraal aan alle burgers. Het historisch verband tussen rechtsstatelijke waarden en christelijke waarden is mijns inziens een academische discussie. Als liberaal wil ik er wel op wijzen dat liberale waarden ook in belangrijke mate hebben bijgedragen aan het tot stand brengen van de democratische rechtsstaat.

**Vraag:**
Graag krijgen we van de Minister de toezegging dat hij bij de Voorjaarsnota ook rapporten voegt die duidelijk maken wat de dreiging van terrorisme en de gevolgen van de grote toestroom aan asielzoekers nu precies voor gevolgen hebben voor het gewone werk van politie, justitie en rechterlijke macht. Dan kunnen we duidelijk krijgen of de budgetten inderdaad afgestemd zijn op de taken.

**Antwoord:**
- Wat betreft terrorisme laten de aanhoudende instabiliteit in het Midden-Oosten en Noord-Afrika, de voorbeelden van jihadistische dreiging in Europa en een toenemend aantal geradicaliseerde personen en terugkeerders, zien dat de huidige jihadistische dreiging de komende jaren een gegeven is.
- Gezien dit verwachte langdurige karakter van het dreigingsbeeld, heeft het kabinet in februari jongstleden besloten de veiligheidsketen de komende jaren op een aantal punten substantieel en structureel te versterken.
- Daarmee is de veiligheidsketen en de mannen en vrouwen die daar in werken, in staat te doen wat redelijkerwijs nodig is op het terrein van contraterrorisme.
- Met deze versterking van de veiligheidsketen kan de jihadistische dreiging, bij voortzetting van het huidige dreigingsbeeld, ook op de middellange en langere termijn het hoofd worden geboden.
- In de vreemdelingenketen wordt, mede met het oog op de hoge instroom, scherp gelet op signalen van jihadisme. Bij VJN worden de (financiële) consequenties van de hoge asielinstroom in beeld gebracht in relatie tot de dan actuele raming van de instroom. Dit geldt ook voor eventuele consequenties voor de NP, rechterlijke macht en andere betrokken partijen.

**Vragen van het lid Nagel, J.G. (50 plus)**

**Vraag:**
De geweldige vluchtelingenstroom is een nagenoeg oncontroleerbare dekmantel. Kan de regering bevestigen dat het Nederlandse volk rustig kan gaan slapen? De Staatssecretaris schrijft dat het instellen van binnengrenscontroles op dit moment voor Nederland niet aan de orde is,

maar dat de KMAR het mobiel toezicht verscherpt heeft. Acht het kabinet dit in de huidige situatie een voldoende garantie voor zover die gegeven kan worden?

**Antwoord:**
Wij houden goed in de gaten of er andere routes ontstaan van de migratiestroom. Nederland heeft dan ook extra maatregelen genomen en het toezicht in de binnengrenszone verscherpt.

Op basis van risicoanalyses zijn de informatiegestuurde controles van de marechaussee op bepaalde trajecten in de grenszone geïntensiveerd. Deze intensivering van de controles wordt in nauwe samenwerking met andere onderdelen van de Defensiekrijgsmacht, de politie en douane binnen het bestaande nationale juridisch kader uitgevoerd. Als de migratiestroom zich naar Nederland verlegt, zijn er verschillende opschalingsmogelijkheden waaronder de tijdelijke herinvoering van de binnengrenscontrole. Ondertussen is het zaak dat de bewaking van de Europese buitengrenzen op korte termijn verbeterd en dat er vaart gezet wordt achter de bouw van hotspots. Hiermee moet worden voorkomen dat asielzoekers ongeregistreerd doorreizen naar landen als Zweden, Denemarken en Nederland.

**Vraag:**
In hoeverre neemt het kabinet voorbereidende maatregelen om een verhoogde instroom in 2016 op te kunnen vangen? Ook financieel.

**Antwoord:**
In 2015 is de instroom van vreemdelingen in Nederland fors gestegen ten opzichte van voorgaande jaren. Dit heeft het uiterste gevraagd van de vreemdelingenketen en maakte het noodzakelijk om op diverse fronten op te schalen. Hierbij gaat het met name over opvang van vreemdelingen, identificatie en registratie, TBC controle, aanmeldgehoren en de asielprocedure.

Voor opvang van vreemdelingen zijn inmiddels robuuste maatregelen genomen. Zo is er een bestuursakkoord gevormd tussen Rijk en lokale overheden. Dit ziet onder andere toe op de opvang van asielzoekers en de uitstroom van vergunninghouders. Voor de andere processen (identificatie en registratie, TBC controle, IND procedure) wordt gekeken op welke wijze organisaties bij toename of afname van instroom snel en robuust op- en af kunnen schalen. Samenwerking door ketenpartners, decentrale overheden en andere stakeholders staat hierbij centraal.

**Vraag:**
De instroom is met 25.000 bijgesteld en navenante verhoging van de kosten. In 2016 wordt nog meer instroom verwacht. De uitstroom in 2014 was 16.000. De Staatssecretaris verwacht in 2015 hetzelfde. Is dat niet aan de lage kant?

**Antwoord:**
Een terugkeer in 2015 van 16.000 is in relatie tot de instroom niet aan de lage kant. Van de vreemdelingen die instromen krijgen veel vreemdelingen een verblijfsvergunning.

**Vraag:**
Opmerkelijk is dat het nieuwe Europese grensagentschap de bevoegdheid krijgt grenswachten te sturen als de bewaking van de buitengrenzen faalt, ook als dit de wil is van de betreffende lidstaat. De opdracht van de Commissie kan alleen door een gekwalificeerde meerderheid van de lidstaten worden tegengehouden. Dit roept de vraag op als een bepaald

land zich met klem blijft verzetten, welke consequenties dit kan hebben. Graag horen wij de visie van de regering op dit punt. Ook het terugsturen van illegale migranten kan op verzoek van een lidstaat door het nieuwe Agenschap opgepakt worden, maar dit kan ook op eigen initiatief. Hoe moeten we ons dat in Nederland voorstellen? En opnieuw is de vraag aan de orde wat er gebeurt als lidstaten om bij voorbeeld electorale redenen zich gaan verzetten?

**Antwoord:**
Gezamenlijke buitengrenzen moeten goed bewaakt worden. Als een land tekort schiet, is logisch maatregelen te treffen. De Europese Commissie presenteert de voorstellen deze middag. Ik zal u op een later moment langs de gebruikelijke lijnen informeren over de appreciatie van de voorstellen.

**Vraag:**
Volgens de Volkskrant krijgt een nieuw op te richten Europees Grens- en Kustwacht Agentschap de beschikking over minstens 1500 grenswachten van de lidstaten, die ook verplicht zijn het noodzakelijke materieel zoals trucks, helikopters en boten te leveren. Daarnaast komen er 1000 vaste medewerkers en een budget van 280 miljoen euro. Kan de regering de juistheid van deze berichtgeving bevestigen en een indruk geven van de gevolgen voor Nederland kunnen zijn?

**Antwoord:**
De Europese Commissie presenteert de voorstellen deze middag. Ik zal u op een later moment langs de gebruikelijke lijnen informeren over de appreciatie van de voorstellen.